

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 – 2020 г.

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – ХАРМАНЛИ

АНАЛИЗ НА ТЕМА:

„ПРОМЕНИ ЛИ КРИЗАТА С “COVID- 19” НАГЛАСИТЕ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ПЛАНИРАНЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИ НАМЕРЕНИЯ“

Този документ е създаден в изпълнение на Споразумение № РД 50-152/21.10.2016 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 година, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Юни 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Цели и методология.

2. Относно пандемията от COVID-19.

2.1. Информация за микро и малкия бизнес на територията на „МИГ Харманли“.

2.2. Данни на участниците в проучването.

3. Отражение на пандемията от COVID-19 върху икономическата дейност на микро предприятията, подходи за съхранение на бизнеса.

3.1. Антикризисни мерки в подкрепа на микро и малкия бизнес.

3.2. Мерки за справяне с кризата, прилагани от микро и малкия бизнес на територията на „МИГ Харманли“.

4. Възможности за подкрепа на микро предприятия през Стратегията за ВОМР на „МИГ Харманли“ - Мярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“.

4.1. Нагласи и инвестиционни намерения сред микро предприятия от територията на „МИГ Харманли“ за кандидатстване по Мярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ от Стратегията за ВОМР.

5. Заключение.

6. Приложения:

Въпросник

Списък на диаграмите

Използвани съкращения

ВЪВЕДЕНИЕ

След началото на пандемията с COVID-19, парламентът на страната въведе извънредно положение (11 март 2020г.) и като превенция за разпространение на вируса беше преустановена дейността на редица бизнеси, а други бяха пряко или косвено засегнати от кризата. В България и Европа, настъпиха редица промени в стопанската активност, организацията на работа, заетостта, доходите и икономическите модели на гражданите и бизнеса.

Кризисната 2020 г. постави пазара на труда под сериозно напрежение, а седмиците след въвеждането на ограничителните мерки доведоха до рекорден брой регистрации на нови безработни в бюрата по труда.

С въведените правителствени ограничения и спирането на основни услуги, малка част от фирмите се насочиха към отдалечена работа, с което да гарантират, че коронавирусът не се разпространява в тяхната организация и може да продължат работата, както обикновено.

Като цяло, пандемията повлия значително на начина, по който фирмите и организациите се наложи да работят в различните индустрии. Ограничителните мерки провокираха тенденция за свиване на разходите на бизнеса и в домакинствата. България се оказва единствената страна в ЕС, в която спадът на оборота в търговията на дребно от март до юли 2020г. в сравнение със същия период на 2019г. е двуцифрено число – 17,5 %. По време на кризата, на бизнесът и хората са ограничили значително разходите си, спрямо останалите жители на ЕС. В същото време, общо за страните от ЕС, в края на юли 2020г., спадът на продажбите на дребно е преодолян.

Редица правителства, включително българското, подготвиха и представиха планове и мерки за подпомагане на бизнеса и гражданите за преодоляване на последствията от икономическата и социална криза, произтичащи от пандемията COVID-19. Същевременно, поради промяната на цялостната картина, почти до края на 2020г. беше трудно да се проследи какво се случва на микро и макро равнище, какъв е обхватът и мащабът на ефектите от кризата и респективно, въздействието от предприетите антикризисни мерки.

1. ЦЕЛИ И МЕТОДОЛІЯ.

Анализът има за цел да изследва нагласите на местната общност във връзка с планиране и реализиране на инвестиционни намерения в условията около кризисната ситуация с коронавируса, както и да даде първата по - цялостна картина за ефектите от пандемията от коронавирус върху заетостта, промяната във формите на организация на работа, доходите, фирмените стратегии, както и очакванията за възстановяване на стопанския живот на територията на „МИГ Харманли“.

На територията на „МИГ Харманли“, осъществяват икономическа дейност стопански субекти в различни сектори на икономиката: селско и горско стопанство; преработваща промишленост; строителство; търговия; транспорт; хотелиерство и ресторантьорство; услуги за населението и др. Най – голям относителен дял имат микропредприятията с до 9 заети лица (93.8%). Изводите и препоръките от анализа ще бъдат от полза, както за тях, така и за планиране на дейностите на „МИГ Харманли“ за прилагане на СВОМР, в частност процедури по мярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ от Стратегията за ВОМР, както и предстоящи обучения, информационни срещи, конференции и други събития.

Резултатите от проучването ще бъдат качени на интернет страницата на сдружение „МИГ Харманли“ и от тях ще могат да се възползват всички заинтересовани лица.

За изготвяне на анализа са използвани официални данни от публични източници, регистри, доклади и проучвания на базата, на които са формирани изводи и заключения и е определена степента на въздействие на коронакризата с акцент върху микропредприятията. Представени са резултати за нагласите и инвестиционните намерения на представителите на местния бизнес, както и тенденциите за възстановяване след пандемията.

Анкетирани бяха 50 представители на местния бизнес на територията на „МИГ Харманли“ - микропредприятия от различни сектори на икономиката. Изследвано е моментното състояние на бизнеса и нагласи свързани с инвестиции, на база дадена оценка за влиянието на коронакризата и намерения за инвестиции в посока възстановяване и развитие след COVID-19.

Изготвянето на анализ на тема: *„Промени ли кризата с “COVID19” нагласите на местната общност във връзка с планиране и реализиране на инвестиционни намерения“* се реализира в рамките на дейностите по изпълнение на Споразумение № РД 50-152/21.10.2016 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 година, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

2. ОТНОСНО ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19

Пандемията от COVID-19 преобърна икономиката и социалния живот на всички държави по света. Разпространението на корона вируса оказва сериозен ефект върху икономиката на България и нейните основни икономически партньори от ЕС. Анализът на икономическите последици от предходни световни епидемии, както и моделирането на потенциалните макроикономически последици, показва, че ефектът от подобен шок е различен от това, което се наблюдава при финансови и икономически кризи. Пандемията води до много дълбок краткосрочен удар върху икономиката, който засяга всички, макар и в различна дълбочина и стопански сектори. Предприетите временни мерки за ограничаване на социалния и икономическия живот, в резултат на пандемията, водят до много тежък краткосрочен удар върху икономиката. Според някои прогнози на МВФ и ЕЦБ, социално-икономическият ефект на кризата ще доведе в САЩ, Германия, Франция, Великобритания, Италия и др. до бюджетен дефицит от над 10 %.

Беше преустановена дейността на редица бизнеси, а други бяха пряко или косвено засегнати от кризата в страната и Европа. Настъпиха редица промени в стопанската активност, организацията на работа, заетостта, доходите и икономическите модели на граждани и бизнес. Редица правителства, вкл. и българското предложиха планове и мерки за подпомагане на бизнеса и гражданите за преодоляване на последствията от икономическата и социална криза, произтичащи от пандемията.

Песимистичният сценарий, разработен при хипотеза за овладяване на пандемията в България, в синхрон с процесите в международен план и паралелно икономическо възстановяване, прогнозира реалният икономически растеж през 2020г. да стигне до -3 %, при заложена бюджетна цел от близо 3% икономически растеж, като бъдат засегнати почти всички компоненти на брутният вътрешен продукт (БВП) - потребление на домакинствата, частни инвестиции и износ на стоки и услуги. Средният за годината спад на заетите се оценява на 2.1 %, а нивото на безработица се очаква да се покачи с около 2 % спрямо 2019г. до 6.2%.

Кризата засегна ней - сериозно сектора на услугите - туризма (и свързаните с него хотелиерство и ресторантьорство, и транспорт), които през последните години имаха важна роля за икономическия растеж на страната. Също така, сериозно засегна българските предприятия, които работят за европейски фирми, като подизпълнители. Липсата на работеща индустрия се отразява сериозно на икономическото положение в страната. Значително се увеличи броя на безработните лица, регистрирани на трудовите борси, които в условията на пандемия са останали без работа.

Най - засегнати от кризата покрай коронавируса се оказаха малките фирми, които са над 90% от компаниите в страната. Много от тях не могат да използват правителствените мерки за подкрепа и оцеляват с помощ. Основният проблем на малкия бизнес е липсата на предвидимост, няколкократно пълно затваряне на фирмите, доведе до ликвидация при една част от тях.

От друга страна, сегашната криза е не само „опасност“, според разбиранията, на китайците, но и „възможност“. В случая, това е възможност за трансформиране на икономиката, навлизане на технологиите, излизане на нови пазари, намиране на непознати и неизползвани ниши досега.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) прогнозира в последния си икономически доклад, че икономиката на България ще нарасне с 3.8% през 2021г. Това е сериозна ревизия нагоре спрямо предишната ѝ оценка от януари 2021г., според която брутният вътрешен продукт (БВП) на страната трябваше да отскочи с 3.3%. Очакванията на ОИСР са и по - смели и от тези на Европейската комисия, според които българската икономика ще се разшири през 2021г. с 3.5%. Предвижданията на организацията за българската икономика са да се върне на предпандемичното си ниво в края на 2021г., като нарасне с 4.4%. Отварянето на икономиката наново създава нова сила в търсенето на домакинствата и бизнес инвестициите, което ще замени държавните разходи като основен двигател на растежа, смята ОИСР.

Непосредственият политически приоритет в края на 2020г. за България бе да бъде ускорена ваксинацията на населението, тъй като тя все още е най - бавно прилагана сред страните от ЕС. Това ще позволи разхлабване на ограниченията и е предпоставка икономиката отново да заработи на нормални нива. Несигурността за икономиката остава висока, като прогнозата на ОИСР предполага, че България няма да се сблъска с по - нататъшни значителни неуспехи при овладяването на пандемията. Фискалната подкрепа чрез различни антикризисни мерки трябва да продължи и през 2021г., като се облекчава постепенно през следващите години. България се очаква да получи много средства от ЕС, които, ако бъдат планирани и приложени ефективно, ще ускорят възстановяването и ще насърчат инвестициите и производителността.

1.1. Информация за общината, микро и малкия бизнес на територията на „МИГ Харманли“

Община Харманли е разположена в югоизточна България, Южен централен район за планиране, част е от административната структура на област Хасково. Разположена е в централната част на областта и граничи на запад с общините Хасково и Стамболово, на север с община Симеоновград, Тополовград и община Гълъбово (административна единица в рамките на област Стара Загора), на изток с общините Любимец и Свиленград, а на юг с община Маджарово.

Община Харманли, като административно - териториална единица, има 25 населени места (1 град - Харманли, административен център на общината и 24 села). Населението на общината наброява 19734 души (2018г.).

Географското разположение на общината предопределя сравнително благоприятни условия по отношение на климата - преходно – средиземноморски, със значителен брой слънчеви дни в годината. Релефът в региона е разнообразен и в рамките на територията варира във височина, което е характерно за Източния Тракийско – Родопски район, част от който е и община Харманли.

Като част от структурата на област Хасково, община Харманли се намира в т.нар. район за трансгранично сътрудничество с Република Гърция и Република Турция. Този факт играе съществена роля, както за икономиката на общината, така и за нейното демографско и социално развитие. През територията на общината преминава и трансевропейската ж.п. линия, включваща маршрута София - Истанбул. Поради тази причина местоположението на общината играе важна роля за икономиката на общината и нейното демографско и социално развитие.

Географското и геостратегическото разположение, климатът и релефът, както и традициите и бита на населението на община Харманли предопределят наличието на благоприятни условия и предпоставки за приоритетно развитие на отделни отрасли на икономиката като селско стопанство /в т.ч. растениевъдство и животновъдство/, търговия и промишленост /най – вече хранително – вкусова, текстилно – шивашка, мебелна и обувна/.

Община Харманли се характеризира с многоотраслова икономика. Икономическото развитие през последните години, преди пандемията от COVID-19, очертава положителни тенденции. Общият брой на предприятията на територията на община Харманли за 2018г. е 1 092, от които микро- до 9 заети – 1024, което е 93.8 % от всички предприятия, малко по-висок от този показател за страната – 93 %. Малките и средните предприятия са 6.2 %, при които микро предприятията се увеличават с 5 % в сравнение с 2014г. Наблюдава се относително равномерно разпределение на броя на заетите в отделните групи, както и реализираните нетни приходи от дейността.

Преобладаваща част от предприятията развиват дейност в областта на преработващата промишленост, търговията и услугите, селското, горското и рибното стопанство. На първо място по приходи от дейността, нетни приходи от продажби е преработващата промишленост, на второ място са предприятията от селското, горското и рибно стопанство, на трето – транспорта и съоръженията, складиране и пощи, на четвърто място – търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети.

В останалите сектори на икономиката се създава малък обем бруто продукция, приходи от дейността и нетни приходи от продажбите. В областта на услугите, важно място заемат транспортните услуги, юридическите консултации, лечебните услуги, интернет - услуги, занаятчийски и печатарски услуги, доставка на горива и смазочни материали за населението, газстанции, бензиностанции и др.

В периода 2013 – 2018г. общата произведена продукция в община Харманли е увеличена с 22.9%. Най - висок ръст се наблюдава при административните и спомагателните дейности – над 300 %, следвани от операциите с недвижими имоти – 194.2%. За същия период, се наблюдава намаление с 32.6% при производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, следвани от култура, спорт и развлечения – с 14.6 % и преработваща промишленост – с 9.9 %.

Най - голям принос към произведената продукция за 2018г. имат предприятията от преработващата промишленост, които са произвели 35.1%. Втора по значение е произведена продукция в отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“, с дял 21.2% през 2018г. На трето място по произведена продукция са предприятията от „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с дял 20.4 % през 2018г.

Перспективите за икономическото развитие на община Харманли са свързани главно с привличането на инвеститори и стимулирането на местните предприятия за развитие на преработвателната промишленост, транспорт и създаване на връзки с други страни, както и развитие на туризма.

2.2. Данни на участниците в проучването

В проучването са анкетирани представители от различни сектори на икономиката, една част в областта на селското стопанство, но преобладават икономическите субекти извън земеделието, основно микро предприятия. Изследвано е моментното състояние на бизнеса, оценката му за въздействието на кризата, вследствие коронавируса, тенденциите и намеренията за развитие и инвестиционни намерения. Участието беше анонимно.

Анкетната карта включва базови данни за анкетираните представители на микро и малкия бизнес и деветнадесет въпроса, тематично разделени в три области:

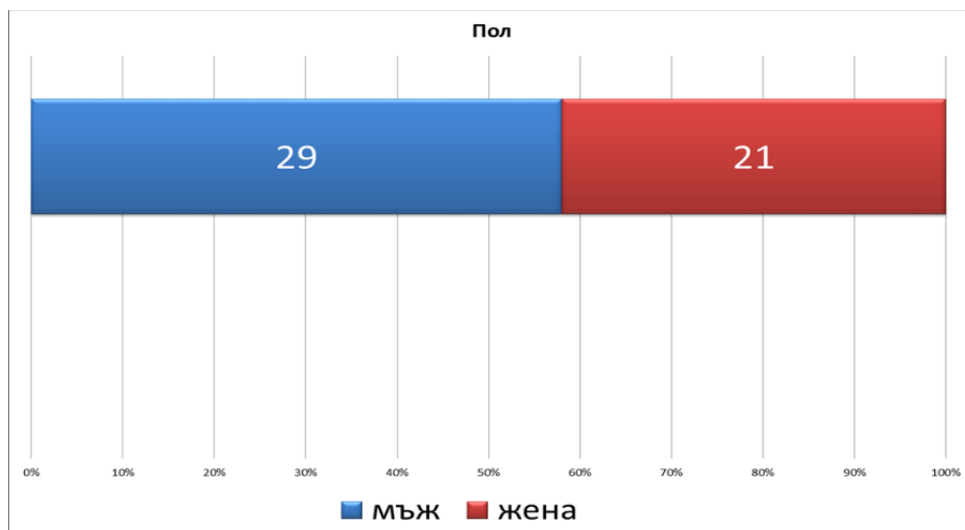
1. *Отражение на пандемията от COVID-19 на икономическата дейност за конкретния бизнес.*

2. *Антикризисни мерки в подкрепа на микро и малкия бизнес.*

3. *Възможностите за инвестиционна подкрепа чрез Стратегията за БОМР на „МИГ Харманли“.* В тази част от въпросника сме дали възможност анкетираните лица да разпознаят СВОМР като нова възможност за подкрепа чрез мярка 6.4, във връзка с предстоящо увеличаване на финансовият ресурс на мярка 6.4. с 375 899.80 лв. Очаква се отговорите да покажат какви са инвестиционните намерения или конкретни бизнес идеи, които да се подпомогнат чрез Стратегията, както и готовността за участие в дейностите на МИГ – търсене на информация, обучение или друго.

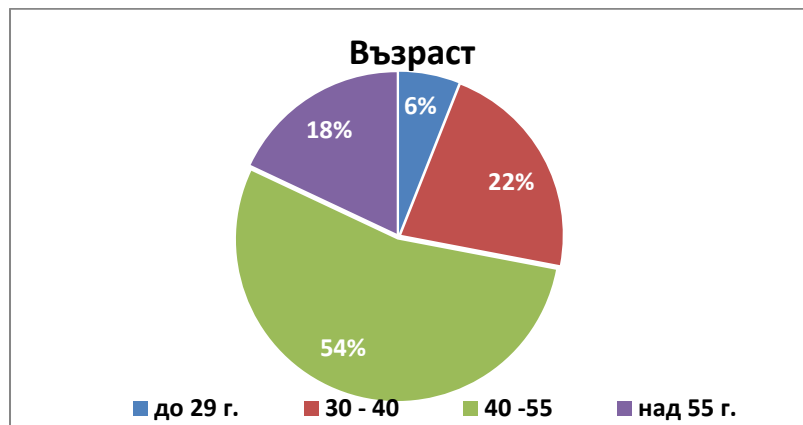
Базови данни на анкетираните.

Анкетирани са 50 субекта, работещи в сферата на земеделието и неземеделските дейности - основно микро предприятия. В анкетата са участвали двадесет и девет мъже и двадесет и една жени. В процент това прави 58% срещу 42%.

Графика 1. Разпределение на участниците по пол.

По „Възраст“, анкетираните са съответно – до 29 години – 3 анкети, от 30 до 40 години – 11 анкети, от 40 до 55 години – 27 анкети и над 55 са 9 от анкетираните субекти. На следващата графика можем да видим и в кои възрастови групи попадат мъжете и жените, участвали в анкетата.

Графика 2. Разпределение на участниците по показател „възраст“

Анкетираните лица са представители на микро-, и малкия бизнес от територията на „МИГ Харманли“. Четиридесет и осем са анкетите от микропредприятия и две анкети от малки предприятия. В процентно изражение съотношението е представено в следващата графика.

Графика 3. Вид на предприятието.

От всички анкетираните лица, тринадесет са земеделски производители, девет са еднолични търговци, девет - ООД, седемнадесет са ЕООД и две лица, упражняващи свободна професия, които се самоосигуряват. Най - голям процент от участниците са представителите на ЕООД – 34%, земеделските производители представляват 26% от анкетираните лица, най - нисък процент са лицата, упражняващи свободна професия, които се самоосигуряват.

На следващата графика е визуализиран юридическият статус на участниците в анкетата.

Графика 4. Юридически статус на участниците.

Участниците в проучването, основно представители на микро-, и малкия бизнес са ангажирани в различни икономически дейности. В процентно съотношение най - много са предприятията в сферата на услугите (22%) и селското стопанство (22 %), в сферата на търговията са 14% от анкетираните, с равен брой участници са представени строителство (10 %) и ресторантьорство и хотелиерство (10%). Предприятията занимаващи се с технически и ремонтни дейности и с преработка на селскостопанска продукция имат също еднакъв брой представени в проучването (по 6%) от участниците. Най - малък е броят на анкетираните лица, представени от творческите индустрии (2%) и други (4%) . Броят на участниците е представен в следващата графика.

Графика 5. Икономическа дейност.

Проучването регистрира как се променя заетостта на изследваните предприятия в две поредни години 2019 и 2020г., като данните за втората отразяват динамиката в условия на извънредното положение в резултат на коронакризата.

Броят на заетите лица в анкетираните предприятия през 2019 г. е 144. Заетостта е регистрирана само при 31 субекта, тъй като 19 от анкетираните са посочили, че нямат наети служители/ работници. Таблицата и графиката илюстрират ситуацията, от която е видно, 10 % от участниците имат по едно заето лице, 22% имат по две заети лица; 8% от работодателите имат по 4 наети работници/ служители; 4 % от анкетираните са с по 5 наети лица; 6 % от фирмите са осигурявали заетост на 8 лица, а други 6 % от работодателите на 10 лица; три фирми, всяка от които съставлява 2% от участниците имат наети съответно по: 6, 14 и 17 работници/ служители.

Таблица 1: Заети лица в края на 2019г.

Бр. работодатели	19	5	11	4	2	1	3	3	1	1	
Брой заети лица	0	1	2	4	5	6	8	10	14	17	
Общо заети лица	0	5	22	16	10	6	24	30	14	17	144

Графика 6.Брой на заетите лица в края на 2019г.

Последиците от икономическата криза вследствие на коронавируса отчетливо се проследяват в отговорите на работодателите, на въпрос относно броя на заетите лица в края на 2020г.

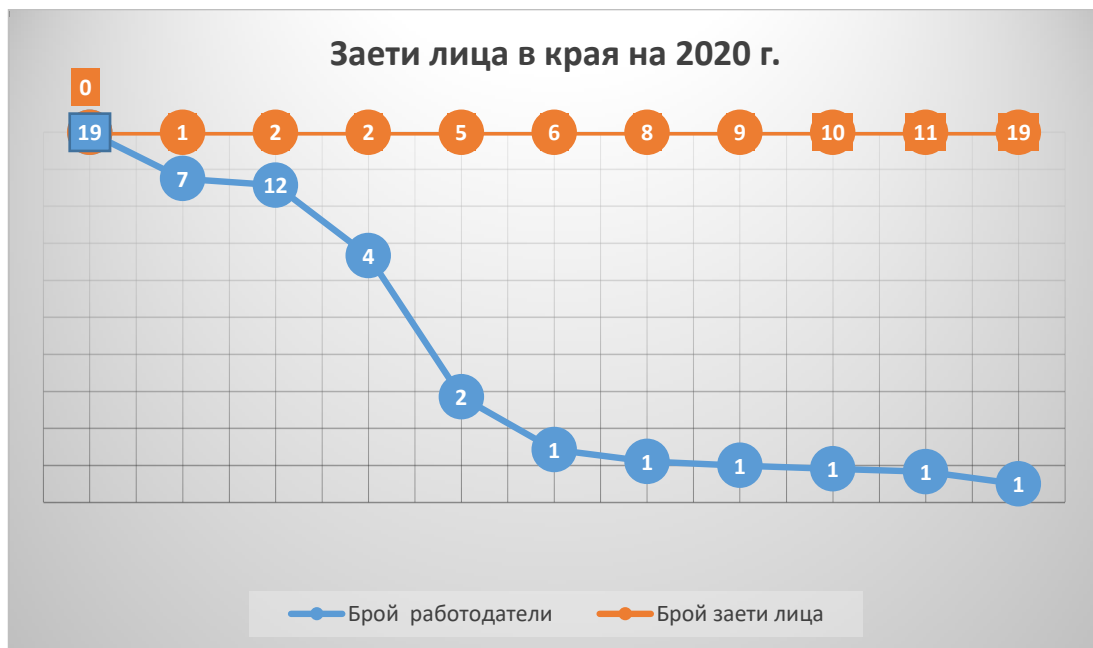
Броят на заетите лица в анкетираните предприятия през 2020 г. е 120. Заетостта е намаляла с 22 души. Отново е регистрирана при 31 субекта, тъй като и през 2020 г. 19 от фирмите нямат наети служители/ работници. Таблицата и графиката представят нова ситуацията, от която е видно, че 14 % от участниците имат по едно заето лице, 24% имат по две заети лица; 8% от работодателите имат по 4 наети работници/ служители; 4 % от анкетираните са с по 5 наети лица; 6 от фирмите, всяка от които представлява 2 % от участниците имат наети съответно по: 6; 8; 9; 10; 11; една от фирмите е с 19 заети лица.

Наблюдава се намаление броят на предприятията, които през 2019г. са осигурявали 8 и 10 работници/ служители. През 2019г. 3 от фирмите са били с наети 8 служители и 3 фирми с по 10 служители/ работници. През 2020г. 8 заети лица има само една фирма, и

друга една има заетост от 10 лица. Намалението е за сметка на увеличеният брой на предприятията, които осигуряват само по 1 заето лице - от 5 през 2019г., нарастват на 7 през 2020г. и от 11 предприятия, които имат по две заети лица, през 2020г. те се увеличават на 12 предприятия. Динамиката на промените е представена в таблицата и графиката по - долу.

Таблица2. Заети лица в края на 2020г.

Брой работодатели	19	7	12	4	2	1	1	1	1	1	1	
Брой заети лица	0	1	2	4	5	6	8	9	10	11	19	
Общо заети лица	0	7	24	16	10	6	8	9	10	11	19	120

Графика ба.Брой на заетите лица в края на 2020г.

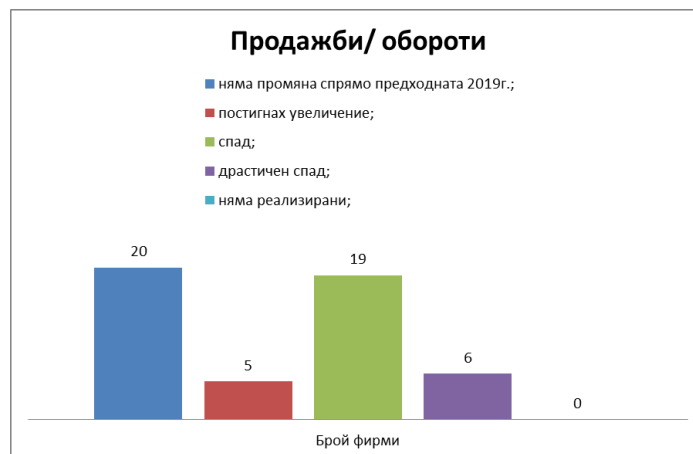
3. ОТРАЖЕНИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА МИКРО ПРЕДПРИЯТИЯТА, ПОДХОДИ ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА БИЗНЕСА

В тази част от анкетата са поставени въпроси пряко свързани с отражението на пандемията от COVID - 19 върху икономическата дейност на микропредприятията. Отговорите дават информация за това до колко е настъпил спад в бизнес активността на фирмите, представени в анализа; до колко засегнати от коронакризата са работните места и заплатите на работниците и служителите.

Попитахме участниците в проучването: „ Как се отрази на вашия бизнес икономическата криза вследствие на пандемията от COVID - 19 по отношение на:

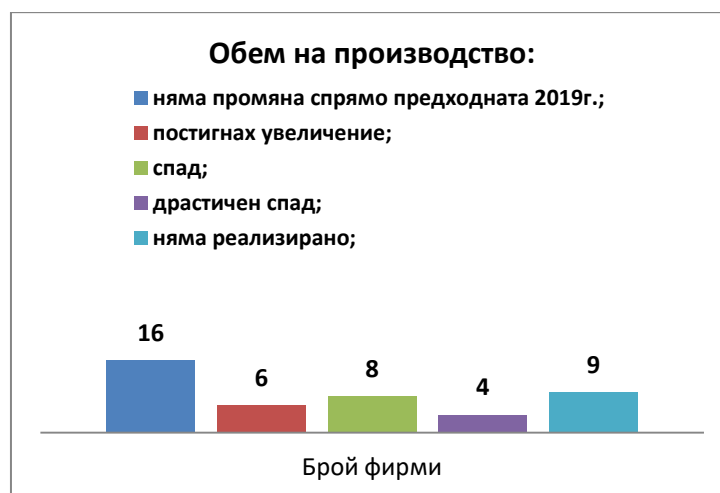
- А. Продажбите/оборотите; Б. Обемите на производство; В. Работните места и
- Д. Заплатите на служители/ работници“

Равен брой участници заявяват противоположни мнения по отношение на реализираните продажби. За 40 % няма промяна в икономическата активност в сравнение с предходна година, 38 % заявяват, че има спад в продажбите/оборотите на предприятието, което представляват. По аналогичен начин се разпределят и мненията за коренно противоположни констатации: 10% са постигнали увеличение на продажбите, 12 % регистрират драстичен спад на продажбите/ оборотите.

Графика 7. Отражение на COVID 19 – продажби/ обороти

По отношение обемите на производство, резултатите са аналогични: 32 % от анкетираните заявяват, че няма промяна спрямо предходната 2019 година. 12% са постигнали увеличение на обема на производство, но 16% отчитат спад, а други 8 % от анкетираните отчитат драстичен спад.

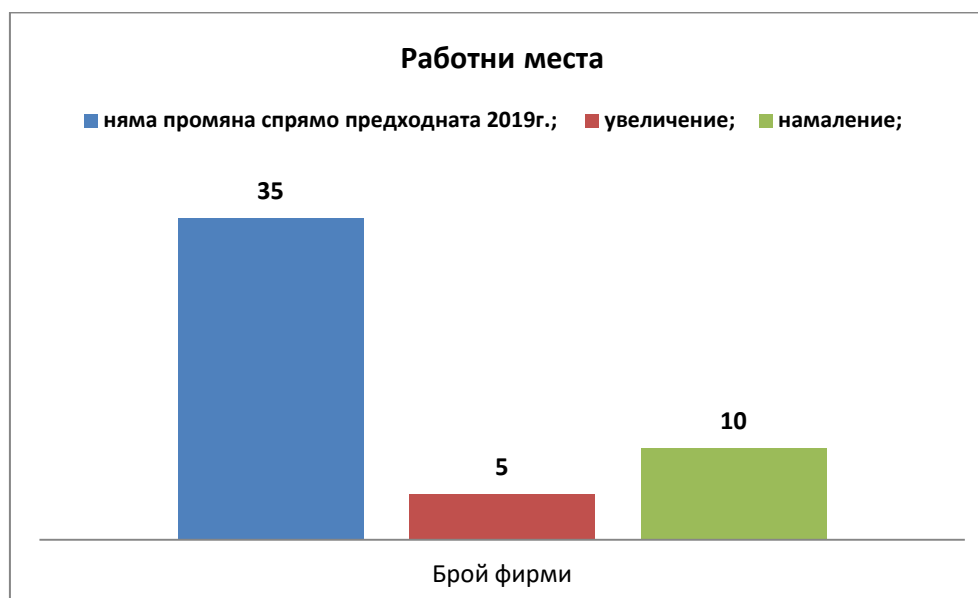

Графика 8. Отражение на COVID 19 – обем на производството.

Въпреки шокът от кризата и спадът в дейността и приходите, мнозинството фирми са положили сериозни усилия за адаптация, организационна промяна, или временно реструктуриране, при които да запазят служителите си и да останат в готовност за скорошен рестарт.

Проучването регистрира изключително детайлна картина как се променят начините на работа на работниците и служителите в условията на извънредното положение:

70% от фирмите са запазили същата организация на дейността си, както и преди кризата. 20% от фирмите намаляват работните места, но 10 % регистрират увеличаване на работниците/служителите в предприятията.

Графика 9. Отражение на COVID 19 – заетост/ работни места

Запазването на работните места по време на икономическа криза е незаобиколим фактор за развитие и възстановяване на всяко предприятие. 74 % от анкетираните са заявили, че нямат промяна в размера на заплатите на своите служители. 6% са увеличили размера на заплатите на служителите си, а 20 % отчитат намаление на заплащането на зетите във фирмите лица.

Графика 10. Отражение на COVID 19 – заплати на служители/ работници

На въпроса може ли да се очертае общата картина за състоянието на предприятието в резултат на кризата по време на пандемия, позитивните и негативни отговори са разпределени почти по равно. За 44% от анкетираните не е настъпила промяна в икономическите показатели спрямо 2019г.; 40 % са заявили влошаване на икономическите показатели; По равно се разпределят отговорите в противоположна посока: 8 % приемат че се регистрира известен растеж в икономическите показатели, същият процент фирми отчитат драстичен спад в сравнение с предходна година.

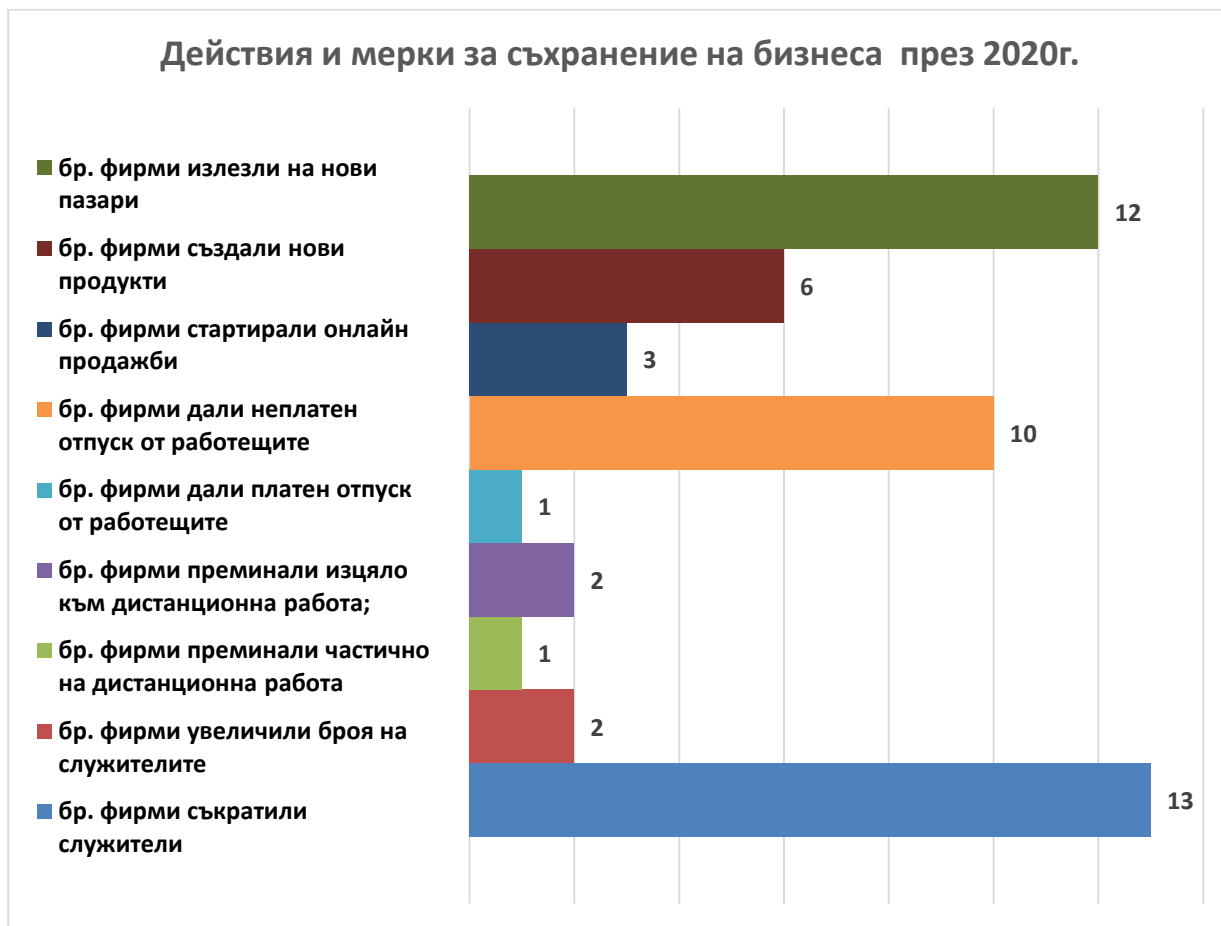
Графика 11. Отражение на COVID 19 – обща картина за състоянието на предприятието

Какви и до колко са работещи фирмените стратегии за съхранение на бизнеса по време на коронакризата, може да проследим от отговорите на въпроса: „В случай, че естеството на работа ви допуска, кои от посочените действия и мерки за съхранение на бизнеса сте прилагали?“.

42% от фирмите са предприели иновативни решения за справяне с последиците за бизнеса от въведените ограничения в резултат на коронакризата. Близко половината от тях (24%) излизат на нови пазари; 12% от фирмите се ориентират към предлагане на нови продукти и услуги; 6% стартират он - лайн продажби и още 6% преминават изцяло или частично към дистанционна работа. Служителите във фирмите, които са запазили дейността си, както и в тези, където реорганизацията към дистанционна работа е възможна, са в относително най - малък риск от загуба на работни места.

В другия край на скалата за намиране на решения за справяне с икономическите последици от коронакризата стоят управленски решения, които пряко се отразяват върху доходите и перспективите за работа на заетите в предприятията. Общо 50% от анкетираните са предприели стъпки в тази посока, от тях 2 % са пуснали служителите в платен отпуск, а 20% - в неплатен. 26% от фирмите са съкратили свои работници и служители.

Една част от съкратените служители вероятно са се върнали на работа, в резултат на участие на държавната помощ и подпомагане чрез Антикризисните мерки на правителството и Оперативните програми. Корелацията е с Таблица 2 и Графика 6а, където броят на заетите лица на фирмите от проучването в края на годината е 120, което е с 22 лица по - малко от колкото броят на заетите в края на 2019г. При съкратени 46 работници/ служители 22 лица са назначени отново (при същия или друг работодател), в резултат на държавната помощ чрез Антикризисните мерки.

Графика 12. Отражение на COVID 19 – действия и мерки за съхранение на бизнеса

Тринадесет респондента са предприели съкращения след спиране на дейността на фирмата по силата на мерките в периода на извънредно положение (56% от останалите без работа). Съкратените са в отрасли, чиято дейност намалява със забавянето на икономиката. В графиката, показваща предприетите съкращения на работници/служители и таблица 3 визират 46 съкратени служители през 2020г.

Графика 12а. Отражение на COVID 19 – брой съкратени от работа служители

Таблица 3. Брой на съкратените служители/работници през 2020 г.

Брой работодатели	5	3	1	2	2	1	1	
Брой съкратени лица	1	3	4	2	5	6	8	
Общо съкратени лица	5	9	4	4	10	6	8	46

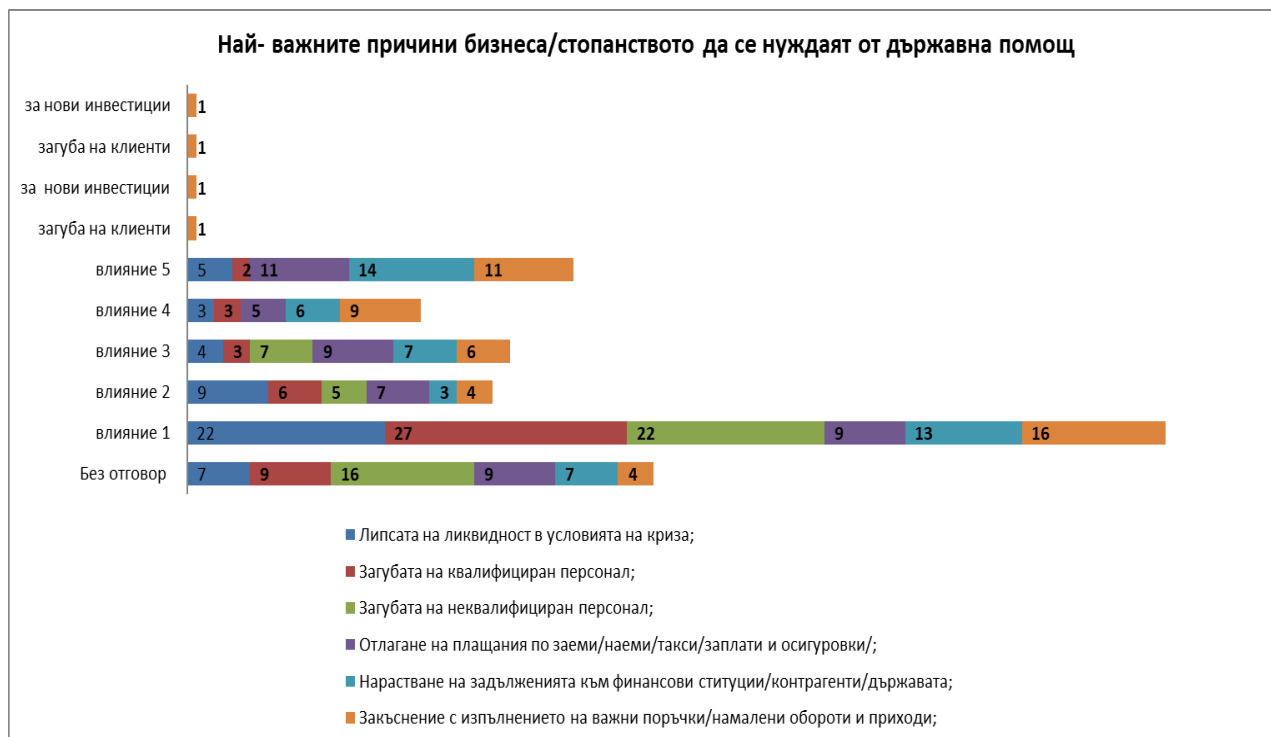
Попитахме представителите на микро и малкия бизнес от територията на „МИГ Харманли“, кое от изброените обстоятелства засяга най - чувствително конкретното стопанство / предприятие по време на пандемията.

Почти тридесет процента от отговорилите предприятия посочват липса на ликвидност – намалени обороти/ приходи, поради което отлагат или променят плащанията на приходи, за да управляват паричния поток по време на кризата с COVID-19. Засегнати, поради неизпълнение на поръчки и договори, както и поради липса на работници са значителен брой от анкетираните. Графиката по - долу представя ситуацията.

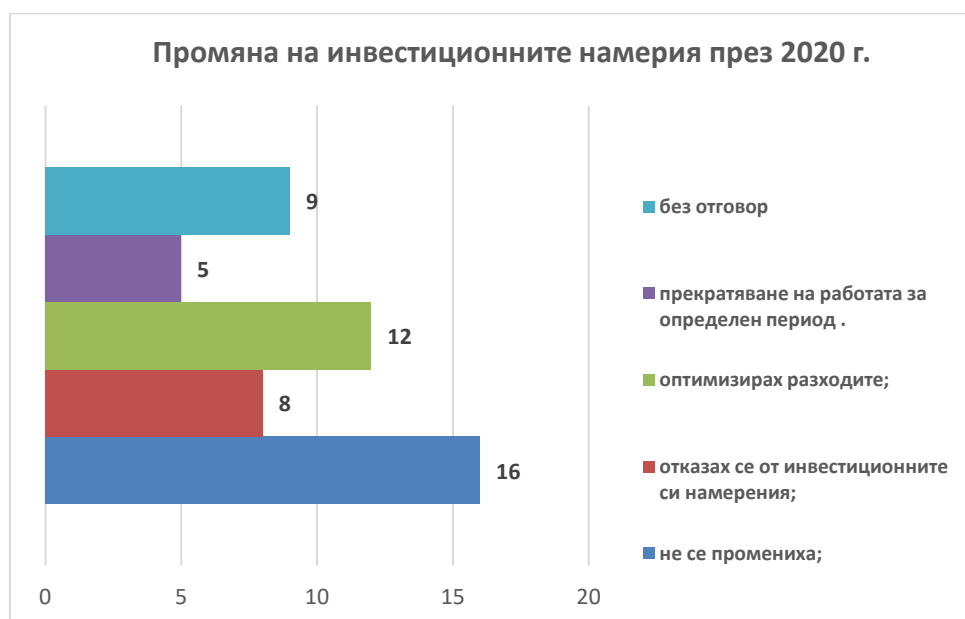
Графика 13. Отражение на COVID 19-обстоятелства засегнали най - чувствително бизнеса

На въпроса да посочат най - важните причини, бизнеса/стопанствата да се нуждаят от държавна помощ, респондентите са отговорили: липсата на ликвидност и загуба на квалифициран персонал, както и нарастване задълженията към финансови институции. През 2020г., според проучване на Алфа Рисърч, първите предприети мерки, предложени от МТСП, срещат умерено до високо одобрение от страна на собствениците и мениджмънта на фирмите в България. Държавната помощ е насочена както към работодателите, така и към работещите. Представената графика по - долу илюстрира темата.

Графика 14. Отражение на COVID 19- най- важните причини бизнесът, стопанството да се нуждае от държавна помощ

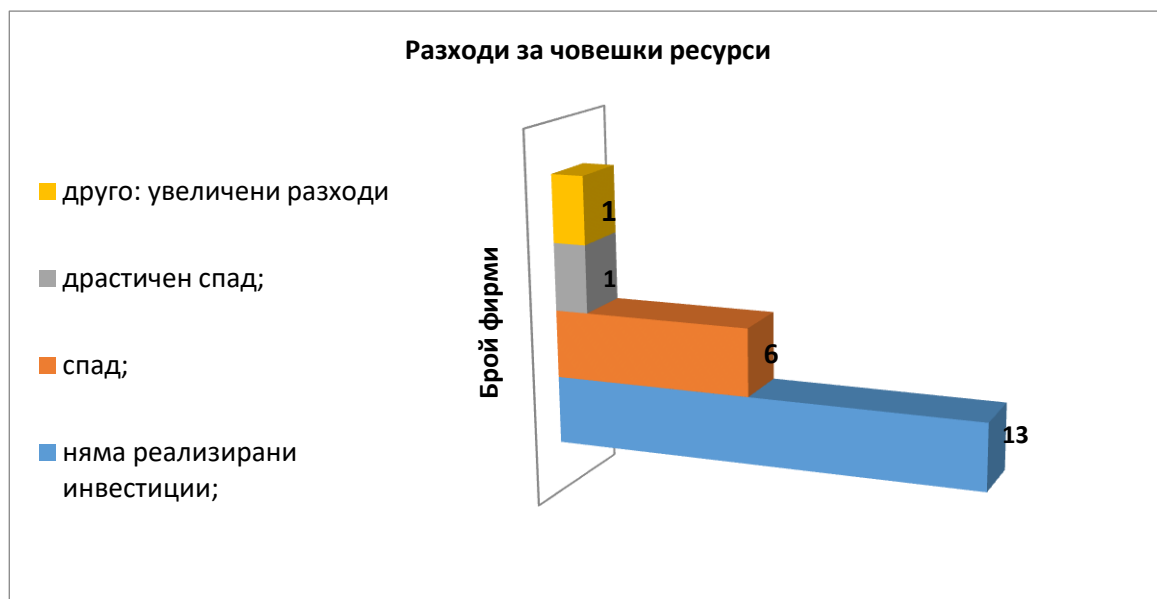
На въпрос: „Промениха ли се през 2020г. инвестиционните ви намерения?“, 50 % от анкетираните заявяват че е налице промяна в техните инвестиционни намерения. Как са се променили: 24% от анкетираните са предприели оптимизация на разходите на предприятието; 16% са се отказали от инвестиционните си намерения, а 10 % са прекратили работата на предприятието за определен период. Една трета от анкетираните (32%) отговарят, че няма промяна в инвестиционните им намерения.

Графика 15. Отражение на COVID 19 - промяна в инвестиционните намерения на през 2020 г.

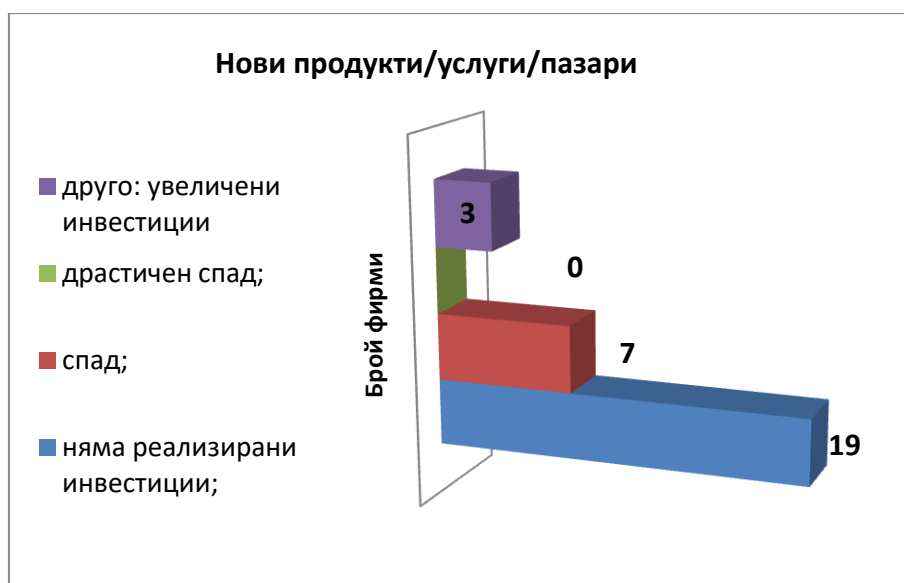
В резултат на влошените икономически условия, участниците в проучването са посочили в какво се изразява конкретно промяната в инвестиционните намерения. Отговорите на въпроса: „Ако икономическите условия по време на пандемията са довели до промяна в инвестиционните ви намерения“, показват как са се променили: разходите за човешки ресурси; въвеждането на нови продукти/ услуги или излизане на пазари; въвеждането на нови мощности - техника, машини, оборудване.

Едва 10% от анкетираните заявяват, че по време на кризата са увеличили разходите за човешки ресурси. Без реализиране на планираните инвестиции за човешки ресурси са 26% от анкетираните. Отбелязали спад в инвестициите за развитие на човешките ресурси са 12% от анкетираните, а за 2% този спад е драстичен.

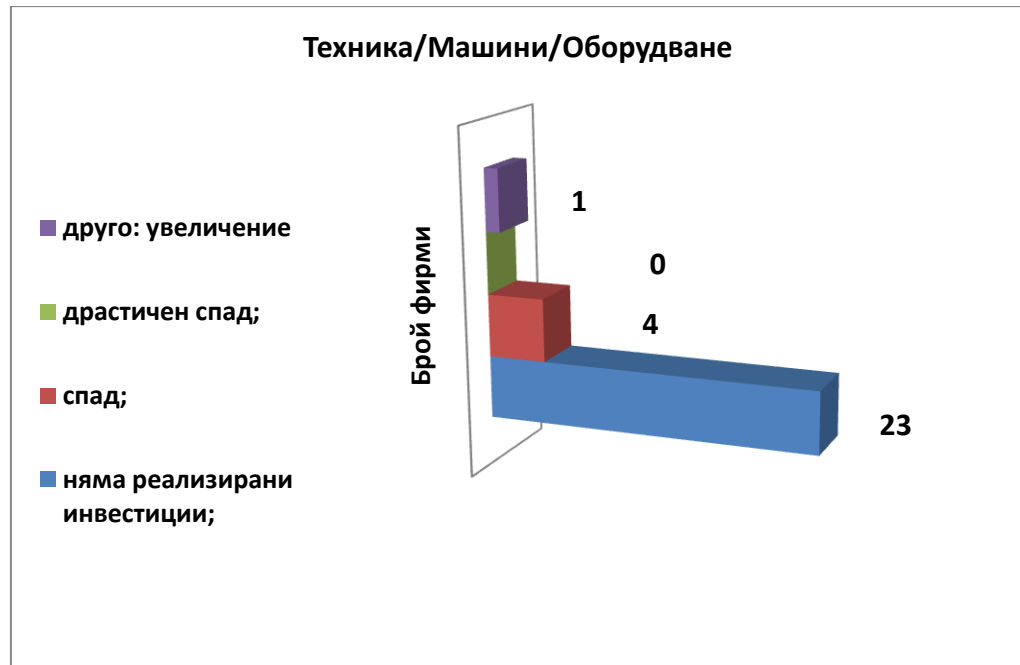
Графика 16. Отражение на COVID 19- разходите за човешки ресурси.

Малко на брой са фирмите (6 %), които изкарват на пазара нови продукти или услуги, като част от мерките за оцеляване и развитие на бизнеса по време на коронакризата. Близо два пъти повече са тези, които регистрират спад на услугите и продажбите.

Графика 17. Отражение на COVID 19- разработване на нови продукти/ услуги/ пазари

Застой и спад се наблюдава сред анкетираните по отношение на инвестиционните намерения, свързани със закупуване на ДМА – техника/ машини/ оборудване.

Графика 18. Отражение на COVID 19- промяна в намерението за инвестиране в техника/ машини и оборудване

Управлението на малък бизнес, в условията на коронакриза, с липса на пазари, доставчици и с „изнасяне“ на служителите в домашен офис е част от възможните решения за оцеляване. 28 % от анкетираните лица или 14 от фирмите, са заявили, че прилагат нетрадиционни и неизпитани доскоро подходи за оцеляване и развитие на бизнеса в условията на икономическата криза.

Графика 19. Отражение на COVID 19- прилагане на нетрадиционни и неизпитани методи за бизнес оцеляване

Изненадващо за песимистичните очаквания, една част от бизнеса оценява „новото“, предприето като антикризисна мярка и счита, че може да бъде приложено и в бъдеще. 32% от участниците виждат в: предлагането на нови продукти (8 фирми); работата от разстояние (4 фирми) и он - лайн продажбите. Дистанционната работа в периода на социално дистанциране също може да се окаже стимул за ускоряване на този модел на правене на бизнес. По данни на Алфа Рисърч, всяка десета фирма в страната твърди, че предвижда реорганизация за изнасяне на част от дейността към хоум офис. За 18% от фирмите намирането на решения, приложими и в бъдеще е свързано с подобряване на мениджърските умения за работа във виртуална среда (3 фирми), по - добър баланс между професионалния и личния живот управленските умения (3 фирми), използване на нови дигитални инструменти за сътрудничество и комуникация.

По данни на Алфа Рисърч от национално проучване, проведено месец май 2020г., 27% от анкетираните казват, че кризата е била за тях шанс да направят оптимизация на работния процес, която ще запазят и в бъдеще. При 22% се е увеличило ползването на електронни услуги. 17% ще продължат да се възползват от гъвкавото работно време. Всяка пета фирма планира пускането на нови продукти, а всяка седма – на нови услуги. 14 на сто предвиждат сътрудничество с други компании за постигане на по-голяма ефективност. Дистанционната работа в периода на социално дистанциране също може да се окаже стимул за ускоряване на този модел на правене на бизнес – всяка десета фирма твърди, че предвижда реорганизация за изнасяне на част от дейността към хоум офис.

Графика 20. Отражение на COVID 19-нови решения за оцеляване и развитие на, приложими и след преодоляване на икономическата криза

3.1. Антикризисни мерки в подкрепа на микро и малкия бизнес

В този раздел на анализа са представени част от мерките на национално ниво, приети от Министерския съвет или реализирани в рамките на проекти с конкретен бенефициент чрез: Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020г.; Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020г.; както и Закона за мерките и действията по време на извънредното положение. Освен наименованието на дадената мярка, схематично са представени условията за получаване на помощта, както и допустимите разходи. Антикризисните мерки по своята същност са държавни помощи, за предоставяне на конкретни икономически ползи за предприятията, които отговарят на определени критерии. Помощите са във връзка с оперативната дейност на предприятията, предоставят се безвъзмездно, като компенсация на минали разходи или загуби, за удовлетворяване на определени условия в бъдеще.

I. Програми и мерки, свързани със запазване на заетостта на работниците и служителите

1.1.Мярка 60/40

Постановление № 151 ат 03.07.2020г. на Министерски съвет, продължена с Постановление 278 от 12.10.2020г. на Министерски съвет за запазване на заетостта на работници и служители след периода на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020г. и извънредната епидемична обстановка, обявена с Решение №325 и удължена с Решение № 378 на Министерски съвет от 2020г. По ПМС № 416 от 30.12.2020г. мярката се прилага и за януари, февруари и март 2021г.

1.1.1.Условия за получаване на компенсация по мярка 60/40

С ПМС №151 от 03.07.2020г. са определени условията и редът за изплащане на компенсация на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020г., популярни като мярка 60/40. Компенсациите от страна на държавата са в размер на 60 на сто от размера на осигурителния доход за август 2020 г. и от дължимите осигурителни вноски за сметка на работодателя на всеки работник или служител, за когото е приложен режимът и на когото ще бъде запазена заетостта за допълнителен период, равен на периода, за който се плащат компенсациите. (В последствие, при всяко удължаване действието на мярката, базата на осигурителния доход се променя).

За да може даден работодател да кандидатства по тази мярка с цел запазване на заетостта на работниците и служителите в предприятието, то е необходимо да са на лице определени изисквания, а именно:

- работодателят да е местно физическо или юридическо лице, включително чуждестранно юридическо лице, което осъществява стопанска дейност в Република България; да няма задължение за данъци и задължителни осигурителни вноски; да не е обявен в несъстоятелност или не се намира в производство по несъстоятелност или ликвидация; да няма установено с влязло в сила наказателно постановление или съдебно решение за нарушение;
- със своя заповед работодателят да е преустановил работата на предприятието или част от предприятието, или на отделни служители, или е установил непълно работно време в предприятието или в негово звено;
- работниците и служителите да са били в трудово правоотношение с работодателя преди датата на обявяване на извънредното положение; да не ползват неплатен отпуск, отпуск за временна нетрудоспособност, за бременност и раждане, при осиновяване на дете до 5 - годишна възраст или отглеждане на дете до 2 - годишна възраст; възнагражденията им и осигурителните вноски да не са финансирани от държавния бюджет, със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове или други публични средства.

Работодателите могат да заявяват изплащане на компенсация за работници и служители, осигурени в определени икономически дейности (посочени в приложението към постановлението). Работодателите са задължени да запазят заетостта на работниците и служителите, за които са получили компенсация, за допълнителен период, равен на периода, за който са изплатени компенсациите, и да не прекратяват трудовите договори на работниците и служителите на основание чл. 328, ал. 1, т. 2, 3 и 4 от Кодекса на труда през

периода, за който им се изплащат компенсации, в противен случай получените компенсации подлежат на възстановяване.

Аналогично на предходните постановления, средствата по ПМС № 278 от 2020г. и ПМС 416 от 30.12.2020г. за подкрепа на работодателите за месеците януари, февруари и март 2021г. се изплащат ежемесечно въз основа на представени документи за изтекъл месец. Тази мярка ще се прилага и в случай на продължаване на предоставяне на държавни помощи за преодоляване на последствията от пандемията от коронавирус.

1.2. Мярка „Заетост за теб“

Процедура BG05M90P001-1.106 „Заетост за теб“ се реализира от Агенцията по заетостта, в качеството и на конкретен бенефициент по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020г.

1.2.1. Условия за кандидатстване

Работодатели от всички икономически сектори, с изключение на селското стопанство могат да наемат безработни по програмата, която се финансира от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Мярката е приоритетно насочена към фирми от секторите „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Туристическа агентска и туроператорска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации“.

Безработните лица могат да бъдат наемани на пълно или непълно работно време (най - малко 4 часа) за период от 6 месеца, през който ще получат средства в размер на минимална работна заплата и осигурителните вноски за сметка на работодателя. Лицата не трябва да са били наети при същия работодател, един месец преди подаване на заявлението. След изтичане на 6 - месечния срок на субсидирана заетост, работодателят трябва да задържи 75% от новонаетия персонал за период равен на половината от периода на субсидираната заетост.

Въведен е максимален брой на заявените работни места (до 100 лица), за които може да кандидатства работодател спрямо списъчния състав на персонала за 2020г. за месеца, съответстващ на месеца на подаването на заявката. За работодателите, учредени след 01.01.2020г., допустимият брой заявени работни места се изчислява спрямо списъчния състав на персонала към месеца, предхождащ месеца на подаване на заявката. В случай, че работодателят е учреден в месеца на подаване на заявката, се допуска да наеме до 4 души.

1.3. Мярка за запазване на заетостта в секторите „Транспорт“ и „Туризм“

Мярката се администрира от Агенцията по заетостта и е насочена към автобусните превозвачи, осъществяващи пътнически градски и крайградски транспорт, или междуградски превози, товарен автомобилен, воден, пътнически и товарен въздушен транспорт, които:

- докажат спад в оборота с не по - малко от 20 на сто през месеца, предхождащ месеца на подаване на заявлението за изплащане на компенсации спрямо същия месец на предходната календарна година;
- са преустановили дейността си по време на и след извънредното положение и извънредната епидемиологична обстановка;

- са възстановили работа с непълно работно време за всички служители или за част от тях.

1.3.1 Условия за кандидатстване

Агенцията по заетостта ежемесячно изплаща на одобрените работодатели компенсации в размер на 290 лв., които включват нетна сума за възнаграждение на работниците и служителите в размер на 189 лв. и дължимите данъчно осигурителни вноски за сметка на работодателя и осигуреното лице, но за не - повече от 9 месеца в периода 01.07.2020 - 31.03.2021г.

Общият месечен размер на компенсацията, събран с помощта, отпусната по мярка 60/40 за дадено лице, не трябва да надвишава 80 на сто от месечната му брутна заплата (включително осигурителните му вноски за сметка на работодателя). Едно предприятие може да се възползва по тази мярка до 9 месеца в периода 01.07.2020 – 31.03.2021 г. Одобрените работодатели са длъжни да запазят служителите, за които получават средства за допълнителен период, равен на половината период на получените компенсации.

II. Мерки за безвъзмездна подкрепа, свързани със запазване на дейността на предприятията

2.1. Мярка „3-10“

Подкрепа на микро- и малки предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19 по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“

2.1.1. Условия за кандидатстване

Микро и малки предприятия с персонал до 50 служители, регистрирани преди 01.07.2019 г. от всички икономически сектори (с изключение на тези, попадащи в обхвата на Програмата за развитие на селските райони), които са претърпели спад с минимум 20% в своя оборот за април 2020г. спрямо средноаритметичния месечен оборот за 2019г. при минимален оборот на кандидатите за 2019г. - 30 000 лв.

Мярката включва 100% безвъзмездна подкрепа при минимален размер на помощта 3000 лв. и максимален 10 000 лв.

Заявената безвъзмездна финансова помощ от кандидатите не може да надвишава 10% от оборота за 2019г.

2.2. Мярка Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19 по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“

2.2.1. Условия за кандидатстване

Юридически лица или еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон или Закона за кооперациите, които:

- Отговарят на изискванията за средно предприятие, съгласно Закона за малките и средни предприятия;

- Имат минимум две приключени финансови години (2018 и 2019г.) преди датата на обявяване на процедурата, в рамките на които да са извършвали стопанска дейност;
- Да са реализирали оборот за 2019г. равен на или надвишаващ 1 000 000 лв.;
- Регистрирали спад поне 20% в оборота за един от календарните месеци в периода 01.02.2020г. до месеца предхождащ месеца на кандидатстване спрямо оборота за същия месец от 2019г., съгласно справка – декларация за ДДС, подавана към НАП;
- Към 31.12.2019г. предприятието кандидат не е в затруднено положение (по смисъла на Общия регламент за групово освобождаване – чл 2, т. 18 от Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията).

Минималният размер на помощта е от 30 000лв. до 150 000 лв. - максимален размер на помощта. Заявената безвъзмездна финансова помощ не може да надвишава сумата в размер на 3% от оборота за 2019г.

Допустими дейности, които се подпомагат по мярката са дейности, необходими за преодоляване на недостига на средства или липса на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19. Средствата за оборотен капитал включват разходи за: закупуване на суровини, материали и консумативи; външни услуги (включително режимни разходи); за персонал (включително разходи за брутна работна заплата и разходи за осигурителни и здравни вноски за сметка на работодателя) по трудови договори, които са сключени преди 01.07.2020г., за да са допустими разходите за възнаграждения, същите следва да са до размера на трудовото правоотношение към 01.07.2020г., но не повече от 2000лв.

Предвидена е възможност за авансово плащане в размер до 40% от стойността на безвъзмездната помощ срещу предоставена банкова гаранция. В случай, че не се ползва тази възможност, плащането ще се извършва след представяне на финален технически и финансов отчет.

2.3. Програма „Подкрепа чрез оборотен капитал за МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки“

Процедура № BG16RFOP002-2.094 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, съфинансирана от Европейският съюз чрез Европейският фонд за регионално развитие. Проектът цели осигуряване на бърз и ефективен механизъм на българските микро-, малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки, въведени в страната, с цел запазване на тяхната дейност, чрез прилагане на схема за подпомагане от Националната агенция за приходите.

2.3.1. Условия за кандидатстване

Програмата е насочена към микро-, малки и средни предприятия, чиято дейност е ограничена (изцяло или частично преустановена) от въведените в страната временни противоепидемични мерки със Заповед № РД-01-626 от 27.10.2020г., Заповед № РД-01-655 от 13.11.2020г., Заповед № РД-01-677 от 25.11.2020г. и Заповед № РД-01-718 от 18.12.2020г. на министъра на здравеопазването. На засегнатите бизнеси ще бъде осигурен оборотен капитал след кандидатстване с проект и одобряването му, съгласно обявената от

Министерството на икономиката и Националната агенция за приходите програма „Подкрепа чрез оборотен капитал за МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки“.

Кандидатите трябва да бъдат микро-, малки или средни предприятия – юридически лица или еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон или Закона за кооперациите, или юридически лица, регистрирани съгласно Закона за Юридическите лица с нестопанска цел, като регистрацията следва да е извършена не по - късно от 01.10.2020г.

- Микропредприятията имат персонал до 10 души, годишен оборот до 3 900 000 лв. и/ или стойност на активите до 3 900 000 лв.
- Малките предприятия имат персонал под 50 души, годишен оборот до 19 500 000 лв. и/ или стойност на активите до 19 500 000 лв.
- Средните предприятия имат персонал под 250 души, годишен оборот до 97 500 000 лв. и/ или стойност на активите до 84 000 000 лв.

Всяко предприятие може да кандидатства с един проект, който включва всички негови засегнати от временните ограничителни мерки обекти, като максималната допустима стойност на подкрепата е 150 000 лв.

Видове допустими разходи: Предоставените по схемата средства са за оперативен капитал (оборотни средства) и следва да бъдат използвани за покриване на текущите нужди на кандидатите за извършване на разходи за текущата дейност. Тоест, парите могат да се изразходват за: суровини, материали, външни услуги и възнаграждения. Безвъзмездната помощ не може да се използва за закупуване на стоки за директна продажба.

2.4. Подкрепа за малките и средни предприятия, извършващи автомобилни превози, за преодоляване последиците от коронавирус по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, администрирана от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.;

2.4.1. Условия за кандидатстване

Микро-, малки и средни предприятия – лицензирани превозвачи за извършване на превоз на пътници по смисъла на Закона за автомобилните превози, регистрирани преди 01.01.2019г. и осъществявали стопанска дейност през 2018 и 2019г., т. е. кандидата по процедурата трябва да е декларирал към НСИ, че има приходи и разходи над 500 лв. или, че е осъществявал дейност за 2018г.

Минимален размер на помощта – 3000 лв. и максимален размер – 450 000 лв. Максималния размер на безвъзмездната помощ не следва да надвишава 8% от оборота, реализиран от предприятието – кандидат за 2019г.

Допълнително безвъзмездната финансова помощ може да се натрупа с друга помощ по раздел 3.1. от „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“, ако установимите разходи са различни. В този случай общата сума на помощта не следва да надхвърля левовата равностойност на 800 000 евро на предприятие кандидат.

2.5. Подкрепа на предприятия, регистрирани по Закона за туризма като туроператор или туристически агент, за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19.

Процедура за подбор на проекти №BG16RFOP002-2.092 „Подкрепа на предприятия, регистрирани по Закона за туризма като туроператор или туристически агент, за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020“ на Министерството на туризма.

2.5.1. Условия за кандидатстване

Целта на мярката е осигуряване на оперативен капитал за справяне с последиците от пандемията COVID-19 на българските микро-, малки и средни предприятия, извършващи туроператорска и /или туристическа агентска дейност по Закона за туризма. Средствата са осигурени по Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МПС“ на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“.

Средствата, които се предоставят по мярката, следва да бъдат използвани за покриване на текущите нужди на кандидатите и извършване на текущи разходи за дейността, чиято стойност се калкулира в стойността на предоставяната туроператорска/туристическа агентска услуга. По отношение на предприятията, крайни ползватели на помощта (туроператори и /или туристически агенти) ще бъде прилагана помощ „de minimis“ съгласно Регламент (ЕС) 1407/2013 на Комисията от 18.12.2013г.

2.6. Безвъзмездни средства, предоставяни от Министерството на туризма на туроператори и туристически агенти за компенсиране на загуби в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка (Наредба по чл. 26а от Закона за мерките и действията по време на извънредно положение).

Държавна помощ под формата на преки безвъзмездни средства, които се предоставят на лица, извършващи туроператорска и туристическа агентска дейност съгласно чл. 26а от Закона за мерките и действията по време на извънредно положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020 г. и за преодоляване на последиците.

2.6.1. Условия за кандидатстване

Мярката е насочена към предприятия, опериращи като туроператори и/или туристически агенти, регистрирани в съответствие с раздел I, глава седма от Закона за туризма и вписани в Националния туристически регистър. Кандидатът – туроператор към момента на подаване на заявление за помощта следва да има сключена валидна застраховка „Отговорност на туроператора“, в съответствие с чл. 97 от Закона за туризма.

Мярката включва еднократно предоставяне на безвъзмездни средства в размер на 4 на сто от оборота без ДДС през 2019г., оповестен във финансовия отчет съгласно Закона за счетоводството.

Предоставената помощ е за компенсиране на загуби на туроператорите и туристическите агенти за периода от 01.03.2020г. до 31.12.2020 г., произтичащи от отказали се от ваучери клиенти, както и от удържани от доставчиците на услуги суми.

2.7. Държавна помощ за туроператори, които използват въздушни превозвачи с валиден оперативен лиценз за изпълнение на чартърни полети до Република България с цел туризъм, съгласно чл. 26 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение

Мярката е под форма на преки безвъзмездни средства съгласно раздел 3.1 от „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на

сегашния епидемичен взрив от COVID-19“ и се администрира от Министерството на туризма.

2.7.1. Условия за кандидатстване

Предоставя се на туроператори, които използват въздушни превозвачи с оперативен лиценз за изпълнение на чартърни полети до нашата страна с цел туризъм. Размерът на субсидията е 35 евро за всяка седалка от максималния пътнически капацитет на самолета за всеки полет.

Субсидията се отпуска за всяка седалка, заета от лице, ползващо туристическа услуга в страната ни, само за полети с капацитет не по-малко от 100 места. От субсидията може да се възползват всички туроператори, независимо от местонахождението на тяхното седалище, които ползват услуги на въздушни превозвачи с валиден оперативен лиценз, издаден в Република България или друга държава членка на Европейския съюз, или страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария, или трета страна.

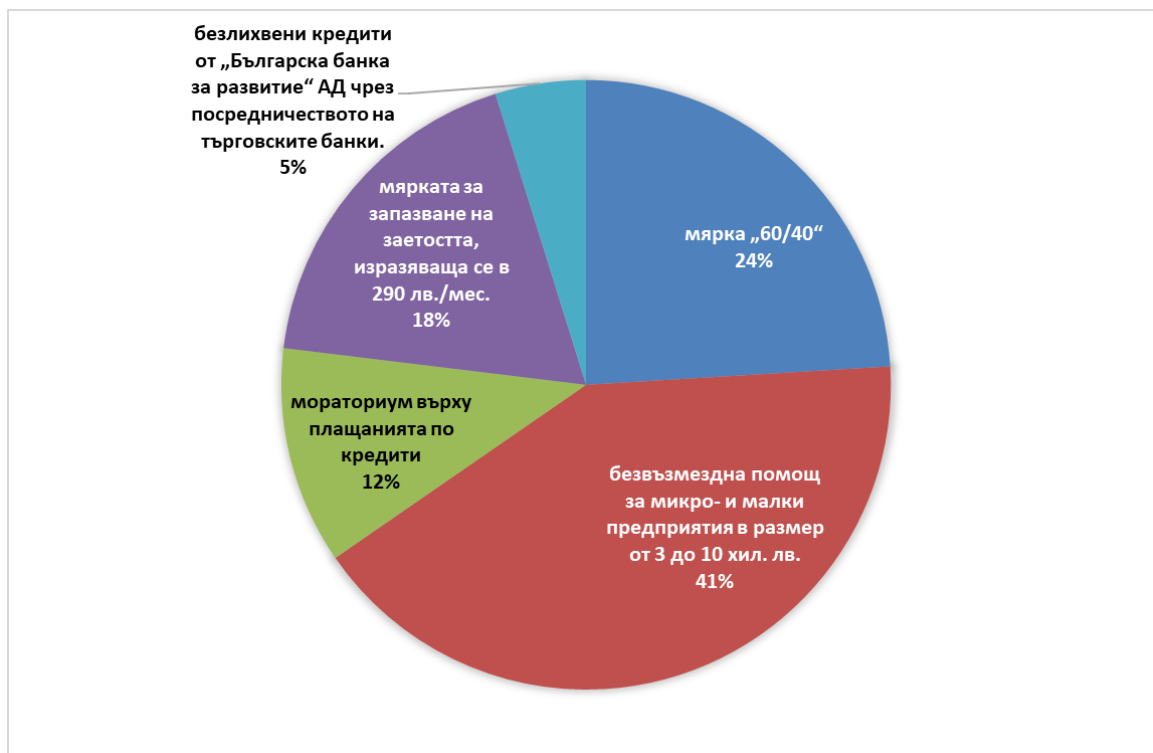
Схемата за държавна помощ обхваща полетите, извършени в периода от 14.05. до 31.12.2020г. и представлява първа фаза от антикризисната мярка. Полетите, извършвани през периода 01.01.2021 г. до 14.05.2021 г. са предмет на нова нотификация. Максималният размер по схемата за държавна помощ не може да надхвърля 800 000 евро на предприятие по фаза 1 под формата на преки безвъзмездни средства, като всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, т. е. преди приспадането на данъци и други такси.

3.2. Мерки за справяне с кризата, прилагани от микро и малкия бизнес на територията на „МИГ Харманли“

Анкетираните представители на микро и малкия бизнес бяха поканени да дадат отговор на въпроса: „Кои са трите най-подходящи за справяне с кризата мерки, предложени от държавата?“.

Независимо, че мерките за подпомагане от държавата не се приемат еднозначно, с най-голяма тежест и предпочитания остават мерките, които имат за цел компенсиране на загуби и запазване на работни места, осигуряване на ликвидни финансови средства за микро и малките предприятия. Това са:

- мярка „60/40“ (за подпомагане на работниците и служителите, като запази техните работни места и техните доходи);
- безвъзмездна помощ за микро- и малки предприятия в размер от 3 до 10 хил. лв. (средствата са от оперативна програма "Конкурентоспособност" и целта им е да осигурят ликвидни средства за дребния бизнес);
- мярката за запазване на заетостта, изразяваща се в 290 лв./мес. (с цел запазване на заетостта на работниците и служителите в предприятия, осъществяващи икономически дейности в сектори - хотелиерство и ресторантьорство, транспорт и туризъм).

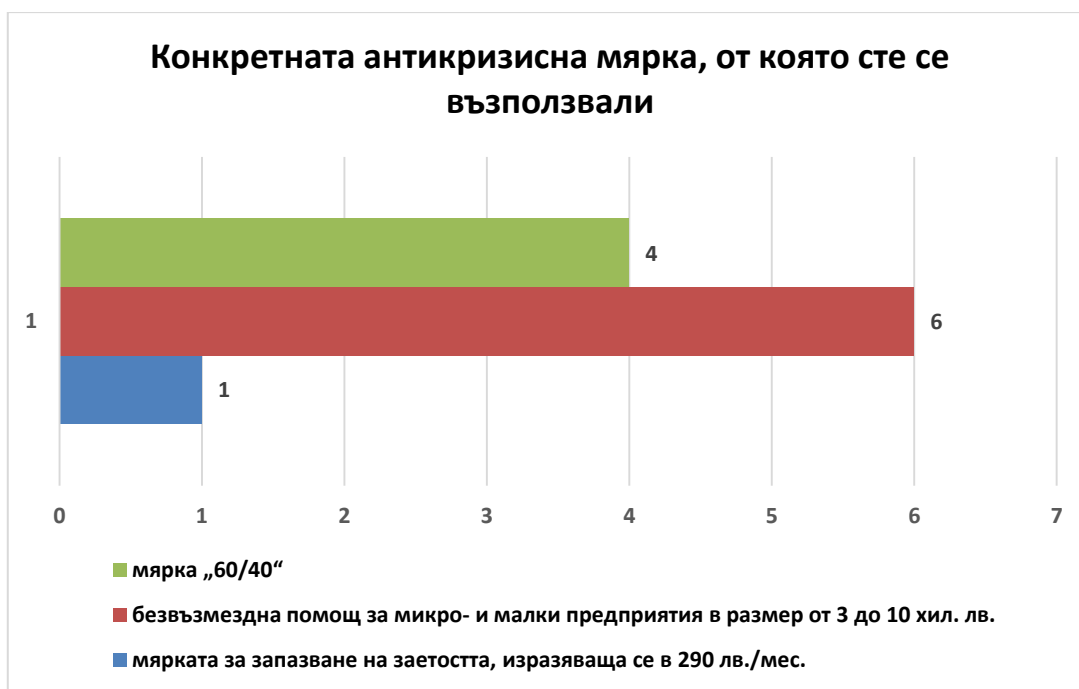

Графика 21. Антикризисни мерки – държавна помощ, оценени като най-подходящи от анкетираните.

Близо една четвърт (24 %) или 12 фирми, от анкетираните представители на микро и малкия бизнес, са се възползвали от държавна помощ. Четири фирми са предпочели мярка 60/40, която цели да подпомогне работниците и служителите, като запази техните работни места и техните доходи. От безвъзмездна помощ за микро и малки предприятия в размер от 3 до 10 хил. лв. са се възползвали 6 предприятия или 12 % от анкетираните. Едно предприятие се е възползвало от запазване на заетостта на работниците и служителите в предприятия, осъществяващи икономически дейности в сектори - хотелиерство и ресторантьорство, транспорт и туризъм. Данните са представени в графиките по – долу.

Графика 22. Антикризисни мерки – държавна помощ, информираност и опит в прилагане на мерките.

Графика 23. Антикризисни мерки – държавна помощ, мерки прилагани от анкетираните.

Причините, поради които преобладаващата част от фирмите (38 на брой), участвали в проучването, отказват да кандидатстват за държавно подпомагане чрез антикризисните мерки са комплексни. Представителите на 27 предприятия са посочили причини, свързани с голямата бюрокрация, изискването на много и ненужни, според тях документи, както и това, че поради бавното действие от страна на Управляващите органи или програми с тази помощ не може да се реши въпросът за ликвидността.

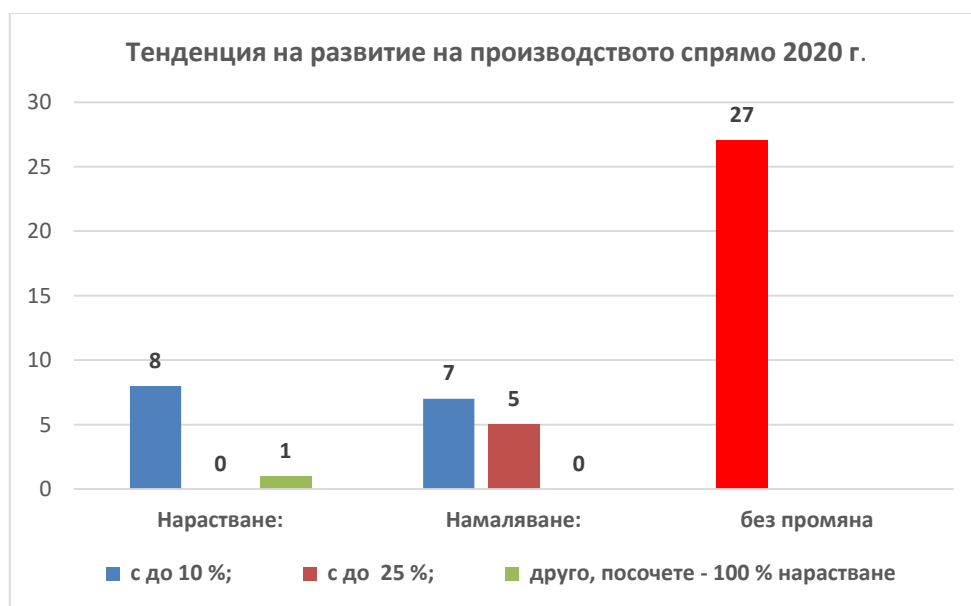

Графика 24. Антикризисни мерки – държавна помощ, причини за отказ от прилагане на антикризисните мерки в подкрепа на бизнеса.

Личният опит на участниците, в ситуации за справяне с икономическата криза и пандемията от COVID-19, е основание да зададем въпроса: „Може ли да се определи тенденция на развитие на производството във вашето стопанство/ предприятие спрямо 2020г.?“.

Повече от половината от участниците (54 %) не виждат промяна в икономическата активност на предприятията и са дали отговор „без промяна“. За 10 % от участниците промяната ще се изрази в намаляване и спад на производството с до 25% спрямо предходната година. За 14% фирмите, тенденцията за развитие е също негативна, като се очаква да имат спад с до 10 % спрямо предходната година. За 18% от анкетираните, тенденцията за бизнес развитие на предприятието, което представляват, е оптимистична. Една от фирмите очаква 100% нарастване на производството, а за другите 8 фирми, нарастването ще бъде с до 10% спрямо предходната година.

Много е рано да се прецени, доколко оправдан е този оптимизъм. Но както е добре известно, индикаторът “икономически оптимизъм“ се използва не за да предвиди точния срок на икономическо възстановяване, а за да измери готовността на стопанските субекти към икономическа проактивност, адаптивност, оценката на собствените им резерви и стратегии. Позитивен знак в тази посока е и фактът, че мнозинството от фирмите вече са започнали да планират, или дори са предприели стъпки в посока към реорганизация, или иновации, за да могат, от една страна, да преминат по - леко през кризата, а от друга – да бъдат по - конкурентноспособни в периода на възстановяването, през който много неща от досегашния начин на живот и работа няма да останат същите.

Графика 25. Самооценка –тенденции за развитие на бизнеса/ производството след 2020г.

2. Възможности за подкрепа на микро предприятия през Стратегията за BOMP на „МИГ Харманли“ - Мярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“

С последното изменение на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020г., се осигури допълнително финансиране по подхода „Водено от общностите местно развитие“ за увеличаване бюджета на стратегиите, които се изпълняват, с до 799 000 лв. по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ и с до 114 000 лв. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегии за ВОМР“.

През второто шестмесечие на 2021г., предстои актуализацията на бюджета на Стратегията за ВОМР на „МИГ Харманли“ като ще се увеличи финансовият ресурс на мярка 6.4. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ с допълнителни 375 899.80 лв. и общият бюджет за мярката от 1 320 000,00 лв. ще нарастне на 1 695 899,80 лв.

Това е нова възможност, микропредприятията от община Харманли, да получат подкрепа за развитие и бъдат подпомогнати за преодоляване кризата от COVID-19, като кандидатстват със свои проекти по подмярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ от Стратегия за ВОМР на сдружение „МИГ Харманли“.

Кратко описание на подмярка 6.4. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“:

Мярката има следните специфични цели:

1. разнообразяване към неземеделски дейности;
2. насърчаване на предприемачеството на територията;
3. насърчаване развитието на туризма на територията;
4. развитие на „зелена икономика“ и иновации;
5. създаване на възможности за заетост и повишаване на качеството на живот.

По мярката се подпомагат проекти за инвестиции за създаване или развитие на неземеделски дейности, изпълнявани територията на „МИГ Харманли“.

Допустими получатели:

1. Микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
 2. Земеделски производители (с икономически размер на стопанството над 2000 евро стандартен производствен обем);
 3. Физически лица, регистрирани по Закона за занаятите, които кандидатстват за инвестиция само за дейността, за която са регистрирани;
- Задължително условие и кандидатите да имат седалище, клон със седалище или съответно постоянен адрес (за физическите лица) на територията на „МИГ Харманли“.

Допустими дейности са:

1. Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
2. Производство или преработка на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
3. Развитие на услуги във всички сектори;
4. Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
5. Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

Недопустими дейности: Не се предоставя финансова помощ за хазарт, финансови услуги, изграждане на голф игрища;

В рамките на подмярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

Допустими разходи:

1. Изграждане, придобиване, вкл. чрез лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;
2. Закупуване, вкл. чрез лизинг на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите;
3. Общи разходи за проекта, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;
4. Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане с изключение на общите разходи за проекта.

Недопустими са разходите съгласно чл. 21 от Наредба №22 от 14 декември 2015г. на МЗХГ.

Финансови параметри на проектите:

Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 5000 евро. Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 200 000 евро.

Интензитет на финансовата помощ и размер на финансовата помощ: Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер - 75% от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“

Интензитетът на подпомагане по проект за развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи.

Подмярката се изпълнява при спазване на правилата по “de minimis” – едно предприятие и неговите свързани предприятия могат да получат не повече от 200 000 евро финансова помощ за период от 3 приключили финансови години.

4.1. Нагласи и инвестиционни намерения сред микро предприятията от територията на „МИГ Харманли“ за кандидатстване по Мярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ от Стратегията за ВОМР

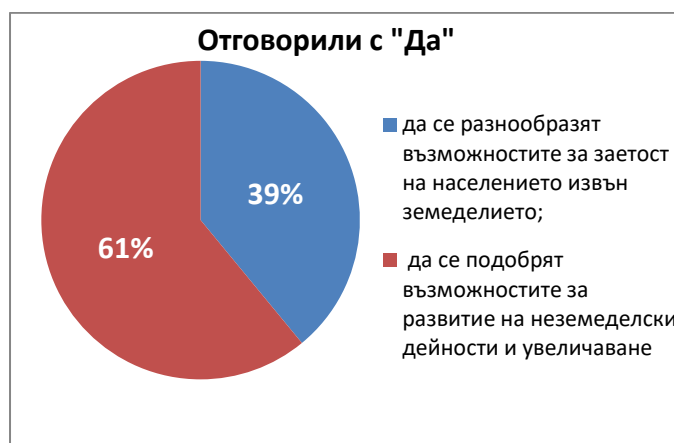
В последната част на анкетата изследвахме доколко анкетираните са запознати с подмярка 6.4 от СВОМР, подавали ли са проект пред „МИГ Харманли“ и по коя мярка, какви са инвестиционните им намерения и биха ли участвали в процеса по подготовката на бъдещата стратегия за следващият програмен период.

На въпрос „Наясно ли сте с целите и същността на подмярка 6.4 от ПРСР/ Стратегията на „МИГ Харманли“, 66% от анкетираните отговарят положително, 22 % са посочили, че не са наясно и 12 % не са дали отговор.

Графика 26. Информираност за СВОМР и подмярка 6.4 от ПРСР.

Представителите на местния бизнес, участвали в проучването, които познават Стратегията за ВОМР на „МИГ Харманли“ и конкретно мярка 6.4 от нея посочват правилно целите на мярката, като една част са отбелязали повече от една цел. Ясно разпознаваеми за участниците е тяхното съдържание: да се разнообразят възможностите за заетост на населението извън земеделието; да се подобрят възможностите за развитие на неземеделски дейности и увеличаване. Отговорите са представени в следващата графика.

Графика 26а. Информираност за СВОМР и подмярка 6.4 от ПРСР – цели на мярката .

На въпроса дали са кандидатствали с проект към Стратегията на „МИГ Харманли“, положителен отговор от анкетиранияте са дали 14 % . Проектният опит е по мярка 6.4 – трима от анкетиранияте; мярка 4.2 - един от анкетиранияте; мярка 4.1 - двама от анкетиранияте лица и мярка 7.6 – едно от анкетиранияте лица.

Графика 27. Опит в кандидатстване по мярка към Стратегията на МИГ Харманли.

В тази част от анкетата бяха поставени въпроси, които да дадат информация за това до колко е настъпила промяна в нагласите на микро и малкия бизнес от територията на „МИГ Харманли“ да реализира инвестиционните си намерения. Интересът към мерките от Стратегията като възможност за подкрепа на бизнеса е определено висок. В отговор на въпроса: „Имате ли интерес да кандидатствате с проект към Стратегията на МИГ Харманли в бъдеще?“, повече от половината от анкетираните лица са посочили положителен отговор.

Шестдесет процента от анкетираните представители на микро -, и малкия бизнес (30 респондента) са заявили своето намерение да кандидатстват с проект по мерките към Стратегията на „МИГ Харманли“. Двадесет и трима от анкетираните лица са отбелязали конкретни инвестиционни намерения, които са дадени в таблицата под графика 28.

Графика 28. Инвестиционни намерения за реализиране на проект към Стратегията на МИГ Харманли.

Таблица 4. Инвестиционни намерения

Инвестиционно намерение	Сума в лв.
Неземеделски дейности по м. 6.4.	30 000
Закупуване на багер	120 000
Строителна техника	200 000
Оборудване	30 000
Техника	200 000
Машини за производство	150 000
Оборудване	200 000
Оборудване за авторемонтни дейности	100 000
Оборудване	60 000
Оборудване	100 000
Земеделска техника	150 000
Неземеделски дейности по м. 6.4.	30 000
Земеделска техника	80 000
Енергийна ефективност и ИКТ за земеделско стопанство	200 000
Оборудване – земеделски дейности	98 000
Техника	200 000
Оборудване и техника за строителна фирма	500 000
Оборудване за преработка на селскостопанска продукция	40 000
Оборудване	50 000
Неземеделски дейности по м. 6.4.	30 000
Неземеделски дейности по м. 6.4.	100 000
Неземеделски дейности по м. 6.4.	50 000

В графиката по - долу е отразено в проценти съотношението на лицата заявили намерение да кандидатстват за конкретна инвестиция и размера на инвестицията.

Графика 29. Инвестиционни намерения за реализиране на проект към Стратегията на МИГ Харманли.

Попитахме участниците в проучването дали биха участвали в дейности за подготовка на бъдеща Стратегия на „МИГ Харманли“. Двадесет и пет анкетирани (50 %) са изразили готовност да участват в дейности свързани с подготовката на бъдеща Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на „МИГ Харманли“, като участие в обучения, информационни срещи, конференции или др. събития. Осемнадесет анкетирани са дали отговор „не“. Седем лица не са отговорили на въпроса.

Графика 30. Интерес за участие в дейности за подготовка на бъдеща Стратегия на МИГ Харманли.

5. Заключение

- Анализът е изготвен като част от проучването, проучване за икономическите и социални последици от кризата и подкрепата за правителствените мерки в тези направления, показва мобилизация на бизнеса от територията на „МИГ Харманли“ – както за запазване здравето и работните места на служителите, така и по отношение на предприеманите фирмени стратегии за справяне с икономическите предизвикателства. Ако не бъде изпуснат моментът за рестарт на икономиката на ниво държава и ако се предприемат правилни подкрепящи мерки, бизнесът ще запази капацитет за излизане от кризата. Най - сериозният очертаващ се проблем е в неизвестността относно темпа, характера и обема на цялостното икономическо възстановяване след края на извънредното положение и планове на националните и европейски институции в тази посока. Изискванията на работодателите са на следващия етап над социалните мерки да се надградят много по - силни и комплексни икономически стимули.
- Реалният ефект от пандемията от COVID-19 ще може да бъде оценен вероятно в след години, когато ще бъдат налични по - точни и изчерпателни производствени и икономически данни на местно и национално ниво.
- Кризата с коронавируса засяга по един или друг начин всички сектори на икономиката и има негативно отражение върху цялата палитра от икономически субекти на територията на Харманли. Най - предпочитаните антикризисни мерки от работодателите са: съкращения на персонала или излизане в неплатен отпуск. Това се

отразява пряко на броя на заетите лица, като в края на 2020г., намалението е с близо 17%, в сравнение с 2019г.

- Микропредприятията извън земеделието са най - чувствително засегнати от намаляване на оборотите/приходите; липсата на ликвидност; нарастване задълженията към финансови институции, контрагенти или държавата; отлагане на плащания по заеми, заплати и осигуровки.
- Икономическата криза вследствие на пандемията от COVID-19 през 2020г. е довела до промяна в състоянието на бизнеса, като за повече от 90% от респондентите отчитат от задържане на ниво от 2019г. и влошаване на икономическите показатели.
- Наблюдават се промени в начина, по който фирмите и организациите работят след смъртоносния вирус. Само 14 % от анкетираните лица са предприели нетрадиционни мерки и подходи за справяне с кризата. Част от предприетите мерки на ниво стопанство/ предприятие се възприемат и като нов начин за работа в периода на възстановяване на предприятията за територията на община Харманли (*работа от разстояние; въвеждане на нови продукти; он - лайн продажби; излизане на нови пазари;и др.*).
- Антикризисните мерки на държавата не се приемат еднозначно от бизнеса. Най - предпочитани остават мерките, които имат за цел компенсиране на загуби и запазване на работни места, осигуряване на ликвидни финансови средства за микро- и малките предприятия.
- Мерките от Стратегията за ВОМР на „МИГ Харманли“ са разпознаваеми и местният бизнес има информация за тях. Актуализацията на бюджета на Стратегията за ВОМР, с която ще се увеличи финансовият ресурс на подмярка 6.4 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ се възприема от участниците като нова възможност за подкрепа в условията на икономическа криза от COVID-19. Независимо от икономическата ситуация, има конкретни инвестиционните намерения и възможности за кандидатстване към Стратегията с бизнес проекти.

6. Приложения

6.1. Анкетна карта

АНКЕТНА КАРТА ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ:

А. Пол: ☐ мъж ☐ жена
Б. Възраст: ☐ до 29 г. ☐ 30 - 40г. ☐ 40 - 55 г. ☐ над 55 г.
В: Вид на предприятието :
☐ Микропредприятие; ☐ Малко предприятие;

Г: Юридически статус:

☐ Земеделски производител - *физическо/ юридическо лице*; ☐ Кооперация; ☐ ЕТ;
☐ ООД; ☐ ЕООД; ☐ Лице упражняващо свободна професия/самоосигуряващо се ;

Д:Икономическата дейност:

(моля, опишете по вид извършваната дейност в стопанство/предприятие/
организация.....)

- ☐ Растениевъдно стопанство:
- ☐ Животновъдно стопанство
- ☐ Преработка на селскостопанска продукция
- ☐ Производство на храни и напитки
- ☐ Технически и ремонтни дейности ☐ Промислено производство
- ☐ Услуги
- ☐ Търговия
- ☐ Туризм
- ☐ Транспорт
- ☐ Строителство
- ☐ Творчески индустрии
- ☐ Ресторантьорство и хотелиерство
- ☐ Друга

Е: Брой заети лица в края на 2019г; Брой заети лица в края на 2020г;

ВЪПРОСИ:

I. Отражение на пандемията от COVID 19 на икономическата дейност

1. Как се отрази на вашия бизнес икономическата криза вследствие на пандемията от COVID 19 по отношение на:

А. Продажбите/оборотите :

- ☐ няма промяна спрямо предходната 2019г; ☐ постигнах увеличение; ☐ спад;
- ☐ драстичен спад; ☐ няма реализирани;

Б. Обемите на производство:

- ☐ няма промяна спрямо предходната 2019г; ☐ постигнах увеличение; ☐ спад;
- ☐ драстичен спад; ☐ няма реализирано;

В. Работните места

- ☐ няма промяна спрямо предходната 2019г; ☐ увеличение;
- ☐ намаление;

Д. Заплатите на служители/ работници

- ☐ няма промяна спрямо предходната 2019г; ☐ увеличение;
- ☐ намаление;

2. От дадените на въпрос № 1 отговори, може ли да се очертае общата картина за състоянието на предприятието в резултат на кризата по време на пандемия?

- ☐ няма промяна в икономическите показатели спрямо 2019г.
- ☐ влошаване на икономическите показатели
- ☐ драстичен спад спрямо предходната година
- ☐ има известен растеж

3. В случай, че естеството на работа ви допуска, кои от посочените действия и мерки за съхранение на бизнеса сте прилагали?

- ☐ съкращение на служители бр. ☐ увеличаване броя на служителитебр.;
- ☐ частично на дистанционна работабр. ☐ преминаване изцяло към дистанционна работа;
- ☐ ползване на платен отпуск от работещите.....бр.; ☐ ползване на неплатен отпуск от работещите.....бр.;
- ☐ стартиране на онлайн продажби; ☐ създаване на нови продукти; ☐ излизане на нови пазари;

4. Моля, посочете по скала от 1 до 5 (*1 – слабо; 5 – най-силно;*) кое от изброените обстоятелства засяга най- чувствително вашето стопанство / предприятие по време на пандемията:

- увеличен брой на заразени и/или карантинирани работници;
- чувствително натоварване в работата за част от работещите;
- липса на работници;
- закъснение с изпълнението на възложени поръчки/договори;
- намалени обороти/приходи;
- *или друго:*

5. Моля, посочете по скала от 1 до 5 (*1 – слабо; 5 – най-силно;*) най- важните причини бизнеса/стопанствата да се нуждаят от държавна помощ:

- липсата на ликвидност в условията на криза;
- загубата на квалифициран персонал;
- загубата на неквалифициран персонал;
- отлагане на плащания по заеми/наеми/такси/заплати и осигуровки/;
- нарастване на задълженията към финансови институции/контрагенти/държавата;
- закъснение с изпълнението на важни поръчки/намалени обороти и приходи;
- *или друго:*

6. Промениха ли се през 2020г. инвестиционните ви намерения?

- ☐ не се промениха; ☐ отказах се от инвестиционните си намерения;
- ☐ оптимизирах разходите; ☐ прекратяване на работата за определен период -месеца.

7. Ако икономическите условия по време на пандемията са довели до промяна в инвестиционните ви намерения, моля посочете:

А. Разходи за човешки ресурси

- ☐ няма реализирани инвестиции; ☐ спад; ☐ драстичен спад;
- ☐ друго:

Б. Нови продукти/услуги/пазари

- ☐ няма реализирани инвестиции; ☐ спад; ☐ драстичен спад;
- ☐ друго:

В. Нови мощности: техника/ машини/ оборудване

- ☐ няма реализирани инвестиции; ☐ спад; ☐ драстичен спад;
- ☐ друго:

8. Прилагате ли нетрадиционни и неизпитани доскоро подходи за оцеляване и развитие на бизнеса в условията на икономическата криза?

☐ да; ☐ не; ☐ не мога да преценя;

9. Моля, ако сте отговорили с „да“ на въпрос № 8, посочете кое е новото, което може да приложите и занапред:

☐ работа от разстояние – хоум офис; ☐ нови продукти; ☐ он лайн продажби;
☐ нетрадиционни пазари; ☐ намаляване на цените; ☐ повишаване на цените;
☐ мениджърски умения за управление във виртуална среда; ☐ повишаване на производителността;
☐ по-добър баланс между професионалния и личния живот на служителите;
☐ използване на нови дигитални инструменти за сътрудничество и комуникация;
☐ друго:.....

II. Антикризисни мерки в подкрепа на микро и малкия бизнес

10. Според вас, кои са трите най-подходящи за справяне с кризата мерки, предложени от държавата:

☐ мярка „60/40“

(Въведената мярка няма за цел да предостави парични средства на бизнеса, за да компенсира неговите загуби, а да подпомогне работниците и служителите, като запази техните работни места и техните доходи)

☐ безвъзмездна помощ за микро- и малки предприятия в размер от 3 до 10 хил. лв.

(Средствата са от оперативна програма "Конкурентоспособност" и целта им е да осигурят ликвидни средства за дребния бизнес)

☐ мораториум върху плащанията по кредити

(Мораториумът дава възможност на редовни платци, клиенти на банките да отсрочат задълженията си)

☐ мярката за запазване на заетостта, изразяваща се в 290 лв./мес.

(С цел запазване на заетостта на работниците и служителите в предприятия, осъществяващи икономически дейности в сектори - хотелиерство и ресторантьорство, транспорт и туризъм)

☐ безлихвени кредити от „Българска банка за развитие“ АД чрез посредничеството на търговските банки.

(Безлихвените кредити са за работещи, които поради пандемията нямат възможност да се трудят и са в неплатен отпуск. Трудовите им договори да са поне от шест месеца и да не работят на втори трудов договор)

11. Управляваното от вас стопанство/предприятие ползвало ли е някои от мерките?

☐ да ; ☐ не ;

12. Моля, ако сте отговорили с „да“ на въпрос №11, посочете конкретната антикризисна мярка, от която сте се възползвали:

☐ мярка „60/40“

☐ безвъзмездна помощ за микро- и малки предприятия в размер от 3 до 10 хил. лв.

☐ мораториум върху плащанията по кредити

☐ мярката за запазване на заетостта, изразяваща се в 290 лв./мес.

☐ безлихвени кредити от „Българска банка за развитие“ АД чрез посредничеството на търговските банки.

☐ друго:

13. Моля, ако сте отговорили с „не“ на въпрос №11, посочете причините за това.

☐ процесът за кандидатстване е неясен; ☐ много и ненужни документи;

☐ прекалена бюрокрация; ☐ процесът е бавен, не решава въпроса с ликвидността.

14. На база вашият опит и резултати в усилията за преодоляване на икономическата криза, може ли да се определи тенденция на развитие на производството във вашето стопанство/ предприятие спрямо 2020г. като:

☐ нарастване: ☐ с до 10 %; ☐ с до 25 %; ☐ друго, посочете %.....

☐ намаляване : ☐ с до 10 %; ☐ с до 25 %; ☐ друго, посочете %.....

☐ без промяна

III. МИГ Харманли – нови възможности за подкрепа на местния бизнес

Актуализацията на бюджета на Стратегията за ВОМР ще увеличи финансовият ресурс на мярка 6.4. с 375 899.80 лв.

Това е нова възможност за кандидатстване на микропредприятията от територията със свои проекти по подмярка 6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“ от Стратегия за ВОМР на сдружение „МИГ Харманли“.

15. Наясно ли сте с целите и същността на подмярка 6.4 от ПРСР/ Стратегията на МИГ Харманли?

☐ Не ; ☐ Да

Ако сте отговорили с „да“, дайте отговор, коя е най-важната цел на подмярката, според вас?

(може да изберете повече от един отговор)

☐ да се разнообразят възможностите за заетост на населението извън земеделието;

☐ да се подобрят възможностите за развитие на неземеделски дейности и увеличаване доходите на населението

16. Кандидатствали ли сте вече с проект към Стратегията на МИГ Харманли?

☐ Не ☐ Да *(ако сте отговорили с „да“, по коя мярка)*

17. Имате ли интерес да кандидатстване с проект към Стратегията на МИГ Харманли в бъдеще? ☐ Не ☐ Да

При отговор „да“, моля посочете: в вид на инвестицията/те:

Сума:..... лв.

18. Бихте ли участвали в дейности за подготовка на бъдеща Стратегия на МИГ Харманли?

☐ Не; ☐ Да (обучения, информационни срещи, конференции или др. събития)

При отговор „да“, моля посочете данни за контакт: тел.:

6.2.Списък на графиките и таблиците

1. *Графика 1. Разпределение на участниците по пол*
2. *Графика 2. Разпределение на участниците по показател „възраст“*
3. *Графика 3. Вид на предприятието*
4. *Графика 4. Юридически статус на участниците*
5. *Графика 5. Икономическа дейност*
6. *Графика 6. Брой на заетите лица в края на 2019г.*
7. *Графика 6а. Брой на заетите лица в края на 2020г.*
8. *Графика 7. Отражение на COVID 19 – продажби/ обороти*
9. *Графика 8. Отражение на COVID 19 – обем на производството*
10. *Графика 9. Отражение на COVID 19 – заетост/ работни места*
11. *Графика 10. Отражение на COVID 19 – заплати на служители/ работници*
12. *Графика 11. Отражение на COVID 19 – обща картина за състоянието на предприятието*
13. *Графика 12. Отражение на COVID 19 – действия и мерки за съхранение на бизнеса*
14. *Графика 12а. Отражение на COVID 19 – брой съкратени от работа служители*
15. *Графика 13. Отражение на COVID 19- обстоятелства засегнали най - чувствително бизнеса*
16. *Графика 14. Отражение на COVID 19 – най - важните причини бизнесът, стопанството да се нуждае от държавна помощ*
17. *Графика 15. Отражение на COVID 19 - промяна в инвестиционните намерения на през 2020г.*
18. *Графика 16. Отражение на COVID 19 - разходите за човешки ресурси*
19. *Графика 17. Отражение на COVID 19 - разработване на нови продукти/ услуги/ пазари*
20. *Графика 18. Отражение на COVID 19 - промяна в намерението за инвестиране в техника/ машини и оборудване*
21. *Графика 19. Отражение на COVID 19 - прилагане на нетрадиционни и неизпитани методи за бизнес оцеляване*
22. *Графика 20. Отражение на COVID 19 - нови решения за оцеляване и развитие на, приложими и след преодоляване на икономическата криза*
23. *Графика 21. Антикризисни мерки – държавна помощ, оценени като най- подходящи от анкетираните.*
24. *Графика 22. Антикризисни мерки – държавна помощ, информираност и опит в прилагане на мерките*
25. *Графика 23. Антикризисни мерки – държавна помощ, мерки прилагани от анкетираните*
26. *Графика 24. Антикризисни мерки – държавна помощ, причини за отказ от прилагане на антикризисните мерки в подкрепа на бизнеса*
27. *Графика 25. Самооценка – тенденции за развитие на бизнеса/ производството след 2020г.*
28. *Графика 26. Информiranост за СВОМР и подмярка 6.4*
29. *Графика 26а. Информiranост за СВОМР и подмярка 6.4 - цели на мярката*
30. *Графика 27. Опит в кандидатстване по мярка към Стратегията на МИГ Харманли*
31. *Графика 28. Опит в кандидатстване по мярка към Стратегията на МИГ Харманли*

32. *Графика 29. Инвестиционни намерения за реализиране на проект към Стратегията на МИГ Харманли*
33. *Графика 30. Интерес за участие в дейности за подготовка на бъдеща Стратегия на МИГ Харманли*
34. *Таблица 1. Брой на заетите лица в края на 2019г.*
34. *Таблица 2. Брой на заетите лица в края на 2020г.*
35. *Таблица 3. Брой на съкратените служители/работници през 2020 г.*
36. *Таблица 4. Инвестиционни намерения*

6.3. Използвани съкращения

<i>АД</i>	<i>Акционерно дружество</i>
<i>БВП</i>	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БФП</i>	<i>Безвъзмездна финансова помощ</i>
<i>ВОМР</i>	<i>Водено от общностите местно развитие</i>
<i>ДМА</i>	<i>Дълготрайни материални активи</i>
<i>ЕС</i>	<i>Европейски съюз</i>
<i>ЕЦБ</i>	<i>Европейска централна банка</i>
<i>МВФ</i>	<i>Международен валутен фонд</i>
<i>МИГ</i>	<i>Местна инициативна група</i>
<i>МСП</i>	<i>Малки и средни предприятия</i>
<i>МТСП</i>	<i>Министерство на труда и социалната политика</i>
<i>ОИСР</i>	<i>Организация за икономическо сътрудничество и развитие</i>
<i>ПРСР</i>	<i>Програма за развитие на селските райони</i>
<i>СВОМР</i>	<i>Стратегия за водено от общностите местно развитие</i>